PROMIN

ПРОМІНЬ

РІК IV ЛИСТОПАД — NOVEMBER, 1963 ЧИСЛО 11

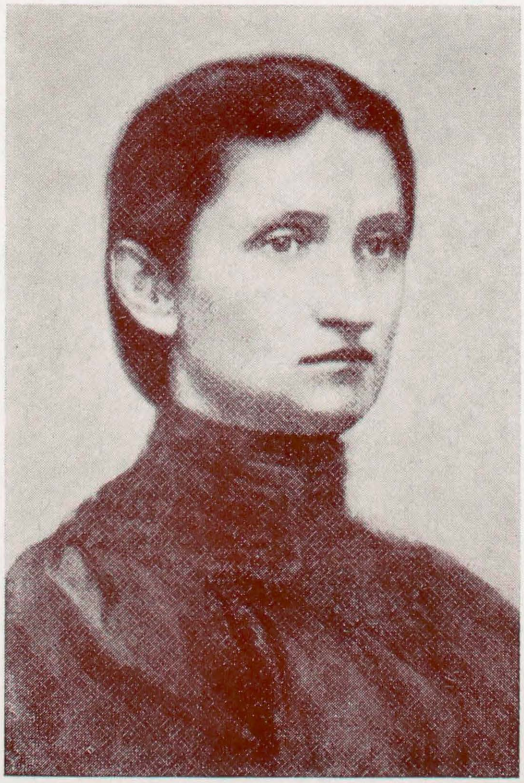

ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА

Authorized as Second Class Mail by the Post Office Department, Ottawa. and for Payment of Postage in Cash.

ПРОМІНЬ

РІК IV
Ч. 11

ЛИСТОПАД, 1963
Виходить раз у місяць

Видає
Союз Українок Канади
Редагує Редакційна Колегія

Наталя Когуська, редакторка; Анна Токарик, голова Союзу; Ольга Войценко, Тоня Горохович, Савеля Стечишин, Оленка Негрич.

Передплату висилати на адресу:
PROMIN
P. O. Box 3551, Sta. B., Winnipeg 4. Man.

PROMIN

NOVEMBER, 1963 VOL. IV
Monthly Publication No. 11

Published by
Ukrainian Women's Ass'n of Canada
Edited by Editorial Committee
Natalia Kohuska, Editor

Subscription in Canada $3.50
Subscription in other countries 4.00
Single copy ..... .40

Address:
PROMIN
P. O. Box 3551, Sta. B., Winnipeg 4, Man.

В ЦІМ ЧИСЛІ:

О. Кобилянська — Мої лілеї 1
В поклоні видатній письменниці 1
Марія Хоросницька — Студентський вечір 2
Галина Орлівна — Перед брамою 2
О. Кобилянська — Про себе саму 3
Леся Українка — Уста говорять 4
Тоня Горохович — Найпекучіші виховні потреби 5
Стефанія Садовська — Спогади про Ольгу Кобилянську 8
М. Коцюбинський — До Ольги Кобилянської 10
Андрій Качор — Олена Степанів 11
Ганна Черінь — Любились ми 14
Ol'ha Woycenko — Commemorating Two Great Ones 15
O. N. Ol'ha Kobyliarska and Her Work 16
К. Міськів — Пят славних жінок Канади 18
Дмитро Міщенко — Сіверяне 20
В. Завадська — Академія Лесі Українки 23
Відділ для дітей 24
З громадської діяльности 25
Домашнє господарство 32

На обкладинці портрет Ольги Кобилянської роботи Г. С. Мелехова.

Це число присвячуємо письменниці О. Кобилянській у 100ліття її народин.

ДО ВІДОМА ВІДДІЛІВ

Ми можемо легко придбати для нашого журнала 1000 долярів: хай кожний відділ придбає до Різдвяного числа кілька святочних привітань. Такі привітання вже треба почати збирати від тепер. Зайдіть до кожного склепу, офісу чи установи, з якими Ви ведете свої покупки чи справи, а успіх напевно буде добрий. Памятаймо, що фінансова база журнала спочиває в руках нашого членства. Користаймо з можливості фондів поза рямками організації.

КНИЖКА „УКРАЇНСЬКІ ПОЕТИ"

(THE UKRAINIAN POETS: Selected and translated into English Verse by C. H. Andrusyshen and Watson Kirkconnell, published for the Ukrainian Canadian Committee by University of Toronto Press, 530 pages, $7.50).

Я вперше довідався, що вийшла вже в світ друком оця чудова книга — „Українські Поети" — англійською мовою з рецензії учителя п. В. Т. Жили у „Вінніпег Фрі Прес" з 26-го жовтня. Нетерпеливо переждав неділю і вже в понеділок любувався оцією справді по-науковому та по-мистецьки виданою книгою-скарбницею, що містить у собі поанглійськи і деякі вірші з української княжої доби, і думи-вірші з козацької доби, і вибрані вірші модерних українських поетів, від Сковороди аж до О. Іваха, що цілим серцем любить Сковороду та написав про нього поему.

Невимовно радію, що й мене включили перекладчики та редактори книги у поетичний вінець книги та зробили мене „сотним поетом"... Ну, яка радість! — з того боку Сковорода, а з другого боку стою я як „сотний поет".

Та я радію цією чудовою англійською антологією української поезії не тому, що мовляв, і я у неї попав. Радію я, що вийшов оцей великий збірник української поезії англійською мовою та в чудово гарному перекладі, і по-науковому опрацьований і по-мистецьки виданий. Має ця книга 530 сторінок, великого формату, на гарному папері та в полотно оправлена, із золотими написами. (Дійсно варта $7.50).

А виготовили цю надзвичайно вартісну книгу: добре відомий професор української мови в Саскачеванському Університеті К. Г. Андрусишин і загально відомий у Канаді поет, автор і президент Акадія Університету др. Ватсон Кірконнел. Цю чудову книгу видала друкарня Торонтонського Університету для Комітету Українців Канади. Це книга, якою КУК і українське громадянство дійсно може гордитися. Ця книга повинна знаходитися в хаті кожної української родини та на столі дорослих її дітей у Канаді та в ЗДА. Бо ж в цій чудовій книзі є найкращі думки українських поетів.

О. Івах

Printed by Trident Press Ltd., Winnipeg, Man., Canada.

ПРОМІНЬ

РІК IV ЛИСТОПАД, 1963 Ч. 11

Ольга Кобилянська

Мої лілеї

Поезія в прозі

Пустині дайте мені!

Далекої, широкої пустині з пекучим сонцем... без гуку і життя — нехай я плачу.

Там я не стріну нічиїх очей. Ні очей матері з віщим серцем... ні батькових, готових усе до бою за щастя дитини своєї... ні очей брутальної, буденної, цікавої юрби, — нікого не стріну.

Зарию обличчя в запеклу землю й буду її освіжувати своїми сльозами, доки стануть і затоплять жаль мій смертельний і мене. А сонце буде їх усе пити й пити... жадібне сонце болю...

**
*

Довір'я?

Се маленька дитина зі щирими, невинними очима, що, набравши думок і почувань у подолок, біжить до того, хто кличе її до себе.

Не гамує слів своїх. Сміється й плаче просто, — воно нічого іншого не знає: се властивість його існування, краса його ціла і багатство!

І жде.

Великі очі його з вірою, не прочуваючи горя, дивляться просто в лице того, хто його кличе. Жадібно жде. Не знає — чого. Може, щастя якого. Або чого іншого, такого гарного й святого, як його душа, переповнена правдивими перлами.

Але ні.

Ось здіймається сильна рука розчарування й падає тяжким каменем на ясну голівку його... його, що не знало іншого почуття, як прямості, і правди, і віри в почування свої соняшні.

**
*

Є троякa любов.

Та, що годується ласощами, що годується поцілунками, і та, що поважна, як смерть, годує сама себе і других. Вона годує себе і сльозами, і горем, і сумом, і самітністю, а по за гробом — золотою тінню пам'яті — споминами про її святу, несмертельну силу.

В поклоні видатній письменниці

Українське громадянство у вільному світі відзначує цього року століття народження визначної письменниці, Ольги Кобилянської, що дала українській літературі ряд цінних творів.

Двічі вшанувало письменницю українське громадянство в Західній Україні — в сорокліття її літературної творчости 1927 року і 1937 року пятдесятиліття, надавши їй почесне ім'я „Сеніорка українських письменників".

У своїх творах Ольга Кобилянська присвятила найбільше місця українській жінці, вказуючи її на на кращі можливости життя, змагання до освіти, до незалежного становища, до належного місця в родині і суспільстві.

Широко відомі в Канаді її повісті „Земля", „В неділю рано зілля копала", „Через кладку", „Царівна", „Вовчиха". Менше відомі широкому загалові такі новелі, як „Меланхолійний вальс", „Битва", „За ситуаціями", „Людина", „Некультурна" та збірка новель і коротких оповідань, як „Але Господь мовчить" та інші.

Що українське жіноцтво в Канаді, ще на зарінку свого організування цінило письменницю та знало її твори, свідчить те, що майже половина відділів Союзу Українок Канади прийняла назву письменниці, як своєї патронки.

Союз Українок Канади зустрічає це століття народження письменниці святочно — академіями, сходинами з читанням її творів. Центральна управа Союзу видала спеціяльну програму, а що цього року припадає і 50-ліття смерти Лесі Українки, близької приятельки Ольги Кобилянської — святкування відбуваються разом.

Народилася письменниця 27-го листопада 1863 року в містечку Гурагаморі, повіт Кімполюнґ, Буковина в інтелігентній родині Юліяна і Марії Кобилянських, де й виростала під опікою дбайливих родичів.

Юнацькі роки проживала письменниця в містечку Кімполюнзі. Тут і почала вона писати свої твори.

Хоч і не довелось їй закінчити формальної освіти, то проте її спрагнена знання істота шу-

кала його всюди. Вона багато читала, а що знала німецьку мову, мала доступ до класичних творів німецької літератури. Постійна праця над собою дала їй можливість осягнути бажану освіту.

Життєвий шлях письменниці повний трудних змагань, боротьби навіть за свій власний талант, матеріяльні умовини. На письменницю припала опіка родичами на старші літа та пройшла вона витривало пробу своїх особистих переживань...

Дожила письменниця до 79 року життя. 1942 року закінчила свій трудолюбивий шлях в Чернівцях, місті, що прожила найбільшу частину свого життя.

Для нас Ольга Кобилянська вічно жива у своїх творах, якими вказує нам дорогу „бути собі ціллю" і працювати над собою, щоб бути корисною людиною для суспільства, а втім віддати своє знання і труд свому народові.

Марія Хоросницька

СТУДЕНТСЬКИЙ ВЕЧІР

Просторий зал, студентський вечір.
Усмішки блудять на устах...
В дівчат злегка відкриті плечі,
На те ж бо молодість хіба.

Усі привабливі, хороші,
Усі сьогодні без турбот
І розвіва барвисті кльоші
Дзвінкий фокстрот.

Змовкає раптом на хвилину,
Відпочива студентський зал,
— Галину звіт! сюди Галину! —
Сто голосів озвалось враз.
І юнаки безцеремонні
За руку дівчину ведуть
— Співай нам „Мамбо" або
„Джонні" —
І всі в мовчанні пісні ждуть.

Всміхнулась дівчина, в зіницях
Лукавий вогник тільки — блим...
І заспівала Галя „Гриця"
Чудовим голосом своїм.

Палка любов, таємна зрада,
Здавалось пахне чар-трава.
— Ти „Мамбо" нам — реве громада,
Жбурля образливі слова.

Почервоніли щоки в Галі,
Упали сльози на рукав,
Але не замовкла пісня в залі,
Яку давно народ мій склав!

Пливла в пориві молодечім
І сили повна і тепла,
Хороший був студентський вечір,
Хороша дівчина була.

Галина Орлівна

Перед брамою

Дорогами дальніми, тернистими, прийшла перед браму тінню прозорою. В мороці ночі упала на коліна перед святим порогом:

— Відкрий!

І в той й же мент за брамою почулось:

— Хто ти?

— Хто я?.. Я — дівчина!..

— Звідкіль прийшла?

— Ми йшли з долин. Спочатку нас йшло багато. Хотіли всі йти до брами, але шлях був такий тяжкий, іти прийшлось угору, всі вони вибилися з сил і не дійшла сюди.

— І ти одна прийшла?

— Одна! Я така знесилена...

Мені так довго й тяжко довелося іти. Мінливі доріжки мене так дурили; вони розбігалися у ріжні боки і кожна кликала до себе. Що ні ступінь, я натикалась на тернові колючки, вони впивалися мені в ноги, рвали моє тіло і, майже зовсім, знищили мою одіж. Ось глянь, якою я прийшла!..

— Що ж ти принесла із собою, з чим прийшла перед браму?

— Я взяла з собою всі свої цінности, всі перли і діяманти, але дорогою поволі розгубила їх і тепер я прийшла лише з китицею рож, але і з них, боюся, не можна змити крови, що капала з моїх ранених рук.

— Яка ж була у тебе певність в тім, що брама відчиниться перед тобою?

— Я вірила...

— Що хочеш побачити тут за брамою?

— Пізнати невідоме хочу я!

— Звідки ти певна можеш бути, що тут не ждуть тебе тяжкі, нові дороги?

— Хай і так, але то будуть дороги невідомі...

— Чи знаєш ти, що той, хто переступить цей поріг, ніколи вже не вернеться в минуле?

— Я хочу бачити майбутнє!

— Але тобі прийдеться довго чекати, дівчино, може цілі роки... Ряд років чекати... Ти посивіти можеш!

— Я буду ждати!

Ніч змінялась днями, йшли дощі і падали сніги, літо змінялось зимою, а вона стояла перед брамою... Не озираючись назад марила великим невідомим.

О. Кобилянська

Про себе саму

Уривок з „Автобіографія в листах до проф. Степана Смаль-Стоцького 1921 р."

Все, що зо зверхнього життя робило коли глибше враження на мене, переробляла моя душа, бо інакше я не можу про себе сказати — і я вкладала це на папір. Всі нариси, всі дрібніші новельки, як „Меланхолійний вальс", як „Битва", котру я бачила своїми очима (скрипіння у зрубі лісу поодиноко оставлених молодих смерік), споводувало мене до творення тих праць.

„Некультурну" знала я особисто, і ніяк не могла побороти охоту написати про ту чудову жінку, вірну, чисту дитину природи, що мов сестра смерік, поміж якими проживала-жила, розвивалася. Коли вмирала, бажала собі мене бачити — та на жаль, я жила тоді в Чернівцях і не знала що моя гірська цвітка згасла.

З людей знайомих майже жадне не впливало на мене так, щоб я від їх особистого впливу писала. Я писала, коли любила, писала, коли терпіла, писала, коли не знаходила вдоволення знадвору бажань своїх особистих, коли бачила кривду, заподіяну так людям, як звірятам, квіткам і птахам, писала, коли переймалася великими ідеями про визволення жінки, ідею соціялізму, ідею націоналізму, патріотизмом, який скріплювала в мені Леся Українка...

Дволітній побут на селі Димка, куди родичі переселились, по майже 15-літнім побуті в горах, дав мені нагоду заглянути глибше в селянське життя, яке й без того було мені добре відоме, бо я завсіди в горах любила заходити в сільські хатки... Я любила народ і люблю його до сьогоднішної хвилини...

Факти, що спонукали мене написати „Землю", правдиві. Особи майже всі що до одної також із життя взяті. Я просто фізично терпіла, під зявиськом тих фактів, і коли писала, ох як хвилями ридала! Саме в той час лежав мій батько тяжко хворий, і я сама не почувала себе особисто щасливою. Написання тієї повісті дало мені рівновагу, вдоволення і гнало до дальшого творення.

Всі дрібні поезії в прозі — це „каплі моєї крові". Повставали з хвилин, де я чула себе понижуваною, скривдженою, несправедливо осуджуваною, одним словом ... я плакала поезіями в прозі. Інакше годі було. Ніколи не чув ніхто в моїй рідні скарги з моїх уст, чи я чула себе щасливою або й ні. Щоправда нераз держала мене амбіція чи гордість. У тяжких сумних хвилинах ніколи не жалілася я навіть перед найліпшими приятелями про те, що мене гнуло додолу, — а сьогодні, сьогодні мені так добре з тим. Одна праця, одне перо, ба власне моє я зробило мене тим, чим я є — робітницею свого народу. Може в дечім незрозумілою, в дечім слабшою, як інші, а все таки — робітницею.

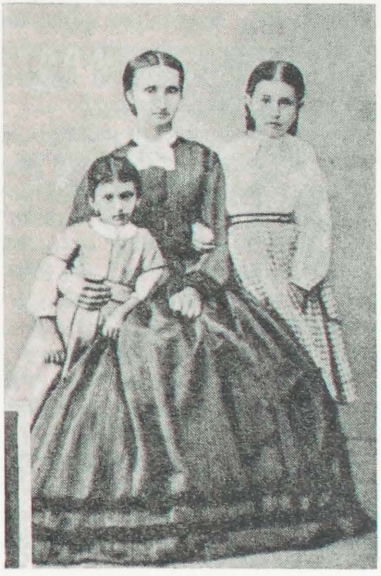

Ольга Кобилянська з матірю і старшою сестрою Євгенією. Фото 1870 р.

Болгарський письменник на імя І. Петко Тодоров, що відвідував мене в році 1903 особисто, звернув мою увагу на народні пісні, їх багатство і свіжість. Я застановилася над його висловленими передомною думками й написала „В неділю рано зілля копала". Особи, це типи з дійсного життя, які я пізнала в горах: циганку Мавру, старого Андронаті, її батька, Гриця, одного знаного мені молодого гуцула одинака — а решту домалювала фантазія. Пишучи це оповідання, я цілком не знала „Не ходи Грицю, на вечорниці" Старицького.

З Лесею Українкою ми дуже гарно держались, однак вона не була тією, щоб особисто впливала на мене. Щоправда, при ній я заглянула глибше в акції розвою українізму, цебто націоналізму, і пізналал більше українського світу і поглядів. Вона ж багато оповідала, була

освічена, і я їй дуже вірила. Поезію її ціню високо і кажу, що її поезії годні лиш справжні інтелігенти розуміти.

Західна культура впливала на мене своїми літературними творами. Готфрід Келлер, перед ним — Шпільгагем, виховуюча німецька повістярка Є. Марліт, Є. Вернер, з скандинавців — І. П. Якобсен, пізніше — великий психолог Герман Банг, Гамсун, Гайрштам і др.

Василь Сімович написав недавно маленьку критику про мої письма і сказав там, що я начиталася Ібсена і перенесла його вмілою рукою на наш ґрунт. Його і Ніцше. Проти того я рішуче протестую. Що до Ніцше, то правда, він мене займав своєю глибиною й деякими думками на будуче, але щоб я вже так дуже віддавалася впливу цього модного філософа, то ні.

Ібсена брала я заповерховно в той час, коли він був цілком новий — отже пишучи всі свої дотеперішні твори, я писала їх без впливу Ібсена, або Ніцше, хіба що в „Царівну" вкладала деякі його гарні, великі й далекосяглі цитати... Мені хочеться вправлятись в українській мові, та, на жаль, нема в нас що читати. Те, що є, мені не вистарчає. Я все наново вертаю до Шекспіра, Гете та інш. великих умів, що мені все щось нового дають.

Що до новелі „Через Кладку", то я від написання „Царівни" носилася все з думкою написати подібну до неї повість, лише з тією різницею, що герої її стануть духово вище, думкою засягнуть дальше й глибше, як герої першого оповідання. Поволі збирала я собі до того оповідання матеріяли. Може була б її ще й не написала, та невмолима смерть мого дорогого, незабутнього брата Володимира, який одинокий був у родині, з котрим я іноді говорила про дещо з своїх думок і плянів — пхнула мене до скорого написання того оповідання. Ця моя **улюблена праця,** дарма, що Василь Сімович називає її найслабшим твором Кобилянської. Та він стоїть тепер зовсім під впливом В. Винниченка, а що Винниченко — є й був усе противником напрямку моїх писань, то я й не дивуюся...

„Ніобу" написала я просто з причини, коли полюбила одного „чужинця". Скажу вам щиру правду, дорогий пане доктор, то не „наш", навчив мене, що це таке правдива, щира, чиста свята любов — а чужий — німець. За границею пізнала я його. Та описана мною „Ніоба" існувала справді і всі її діти були нещасливі... „Ніобу" знала моя мати особисто, а кількох з її дітей я також...

„За ситуаціями" я написала під враженням гри одної великої драматичної акторки... Праця мала бути їй присвячена... в тій праці стільки гарних, безсловесних, много пережитих хвилин! У ту новелю вложила я останні лілеї своєї душі і молодих іще почувань. Характер героїні трохи несамовитий... Писала я ту новелю з такою силою чуття, що викінчуючи її, я цілий вечір проплакала.

...При кінці спімну, що й особистість Осипа Маковея відограла свою незлу роль в мені, як у письменниці. Такі нариси, як „Через море", „Сліпець", „Акорди", Меланхолійний вальс", „Рожі", походять з часу нашого „письменницького приятельства". Шкода тільки, що він сам не пише й є того переконання, що „не варто писати" й „нема для кого писати"... Не сходжуся з ним і бачуся вже від може 18-19 літ.

Моє життя було б пуста хата, коли б я не могла більше працювати...

Леся Українка

Уста говорять

Уста говорять: „він навіки згинув!"
А серце каже: „ні, він не покинув"
Ти чуєш, як бренить немов сльоза гаряча,
Тут в глибині і б'ється враз зо мною:
„Я тут, я завжди тут, я все з тобою!"
Так, завжди, чи в піснях забути хочу муку
Чи хто мені стискає дружньо руку.
Чи любая розмова з ким ведеться,
Чи поцілунок на устах озветься.
Струна бринить лагідною луною:
„Я тут, я завжди тут, я все з тобою!"

Чи я спішусь в безодні мрій таємні,
Де постаті леліють ясні й темні,
Незнані й знані, і наводять чари,
І душу опановують примари.
А голос твій бринить, співа з журбою:
„Я тут, я завжди тут, я все з тобою!"

Чи сон мені склепить помалу вії,
Покриє очі втомлені від мрії,
То крізь важкі ворожії сновиддя,
Бринить тужливо з дивною журбоо:
„Я тут, я завжди тут, я все з тобою!"

І кожний раз, як стане він бриніти,
Тремтять в моєму серці тії квіти,
Що ти не міг їх за життя зірвати,
Що ти не хтів їх у труну сховати,
Тремтять і промовляють враз зо мною:
„Тебе нема, але я все з тобою".

Тоня Горохович

НАЙПЕКУЧІШІ ВИХОВНІ ПОТРЕБИ І ПЕРЕДУМОВИ ЇХ СПОВНЕННЯ

(Доповідь виголошена на З'їзді Союзу Українок Канади у Вінніпегу в липні 1963 р.)

(Докінчення з попереднього числа)

Коли ми хочемо мати належний успіх на виховному відтинку, треба нам діяти скоординовано, підпорядкувавшись загальній світовій Українській Виховній Системі, що узгляднює національні потреби, особливості і спроможності у кожній країні нашого поселення. Система — це цілий ряд продуманих, згори узгіднених засобів, при допомозі яких задумідея здійснюється у житті. Ми розуміємо, що без національної церкви, відповідного рівня домашнього середовища, без дитячих садків, без початкової, середньої і вищої українознавчої освіти, не дамо основ для національної свідомости. Без дитячої літератури, без відповідної літератури для юнацтва з близькою їм тематикою, без наукових видань, молодіжних організацій, без здійснення політичних передумов для розвитку українського життя в країнах поселення, без збереження моральних, духових і матеріяльних питоменностей української культури, неможливо думати про збереження українства серед чужого моря. Для забезпечення правильного розвитку нашого життя потрібна нам Українська Виховна Система.

Над такою системою вже працюють наші науковці, переведення в життя її залежатиме від того, наскільки відповідально поважно і розумно ми потрактуємо підготову і відбуття Світового Конґресу Українців, а його постанови щодо виховного відтинка зокрема. Успіхи у вихованні молодого покоління можливі тільки тоді, коли УВСистема діятиме у цілому нашому житті, коли вона обов'язуватиме цілий український еміграційний загал. Успішно протидіяти денаціоналізації не зможуть на довшу мету ані батьки, ані рідні школи, ані молодіжні організації, працюючи відокремлено, але їх спільні планові зусилля доведуть до бажаного висліду.

Українознавчі школи

Найбільш необхідним середовищем для нашої молоді мають стати українознавчі школи, чи навчання українознавства у державних школах, як це тут на Заході практикується. Ми здаємо собі справу з того, що без знання України, її історії, літератури, її традиції, її культури взагалі немислиме національне виховання, ані ніяке плянування українського життя на далеке майбутнє. І ми старші мусимо бути свідомі цього, що всілякі виховні лиха, як я назвала, наші виховні втрати на відтинку молоді, походять не з чого іншого як тільки із браку в молоді знання про Україну. Мені так нераз буває жаль тих молодих українців, які прив'язані до однієї із українських організацій, признаючись до українського роду, нічого з того українства в собі не мають поза вмінням танцювати, вдягатися у вишивані одяги, писати писанки чи вмінням приготовляти широко відомі в Канаді... голубці, борщ чи вареники. Ми не маємо ніякого морального права обвинувачувати цю молодь у тому, що їх українство таке упокорюючо бідне, таке не окрилюючe їхнього духа, ні не скріплюючe національних почувань там, де їх треба для оборони свого українського „я". За всі половинчасті серця і душі нашої молоді винні в першу чергу батьки, а дальше всі громадські організації. Це нам, що знаємо Україну, що сприймали її минуле, її сучасне, красу її землі і що переживали захоплення її багатогранним життям, легко її любити. Але для людини, що народилася і виховалася у чужому середовищі, український патріотизм далекий. Він може існувати тільки в її підсвідомості і виявлятися у виняткових випадках у формі т. зв. „зову крови". Тому, щоб допомогти тій частинно засимільованій молоді пізнати українство необхідними стануть школи та всілякі форми позашкільної освіти. Для цього треба оживити діяльність Інститутів, треба організувати нові осередки освіти у всіх можливих формах: як народні університети, літні освітні курси, виховні семінарі, культурно-освітні імпрези, доповіді, організація читацьких кружків серед широкого загалу батьків, використовування преси для розбудження зацікавлення проблемами української освіти й культури, організація і оживлення діяльности бібліотек, словом використання усіх можливих засобів для піднесення загального рівня життя в наших організаціях і домах.

Для ведення всієї цієї виховної праці потрібно спеціялістів з великим досвідом і з великою любов'ю до справи. Невідповідні вчителі й виховники у молодечих середовищах — це також наша велика хиба. Тому і тут треба

материнського втручання і тут може прийти з поміччю жіноча організація, яка в першу чергу повинна подбати про те, аби жіноча молодь набувала вчительські фахи не тільки із загальної канадської педагогіки, але й з доповненням її українознавчими предметами.

Із справою кадрів дуже тісно в'яжеться потреба вишколу вчителів для українознавчих шкіл. Ми учителі цих шкіл на Сході постійно спостерігаємо як щораз то менше є старих педагогів, а заступити їх нікому. Бо хоч наша молодь і набуває учительські фахи, все ж їй бракує знання про Україну. І тут може прийти з допомогою жіноча організація і родина. Матір може впливати на доньок, аби вибирали вчительський фах, а жіноча організація може дати ініціятиву і допомогти в організації вишколу учителів для українських шкіл.

Літні оселі

Крім шкіл українознавства, черговим важливим виховним середовищем є літні оселі для дітей і молоді. Цій справі повинен присвятити Союз Українок якнайбільше уваги і зусиль. Перебування дітвори і молоді на літніх оселях — це виняткова нагода формування їхніх характерів і української свідомости. Треба тільки пам'ятати, що ведення таких осель вимагає фахівців, вимагає постійного доповнювання набутого знання. Бо коли і програма оселі й провідники її кожного року ті самі й з тими самими методами праці, перебування на оселі стане згодом для дітей і молоді утяжливе. Тоді роля оселі зводиться тільки до ролі переховальні, не поглиблює національних почувань, не школить характерів і не розвиває бажаних вмінь.

Бачимо, отже, що і для ведення осель треба Союзові Українок прикладати рук, не тільки при організації чи фінансуванні їх, але головним чином при опрацьовуванні і переведенні програми, при вишколі персоналу, при постійному чуйному стеженні за правильним виховним процесом в них.

Дитячі садки

Та вже найближчою для Союзу Українок є справа організації дитячих садків, світличок, майдаників для дошкільнят. Цією справою також займається Шкільна Рада КУК. Працюють з її доручення дошкільні фахівці над виготовленням підручника. Але справа організації цих садків і їх ведення буде таки спочивати вповні на членах жіночих організацій. Про вагу дитячих садків, думаю, зайвим є говорити, бо ж кожна мама з досвіду знає, що перебування дошкільної дитини у гурті, а до того у своєму гурті, де вона засвоює рідною мовою перші поняття з її дитячого світу, де поглиблює і поширює знання української мови, де утверджується у своєму дитячому світі по-українському, це все є передумовою успішної протидії асиміляційному процесові, який сильною струєю охоплює дитину з хвилиною, коли вона опинюється у державній школі. Важне, аби основи грамоти, мовної бази, дитина дістала рідною мовою у своєму середовищі. Бо все, що першим записується у дитячій душі і пам'яті та почуваннях, залишається на все життя, прищеплюється найсильніше. Тому так важливим є національне середовище для дошкільнят. Отже — організація дитячих садків — це виключно жіноча, пекуча до полагодження справа. Дитячі садки разом із українознавчими школами — це підвалини, які дають запоруку збереження рідної мови серед молодого покоління, а знання рідної мови уможливить пізнання української культури, а знання рідної культури збудить національні почування, почуття обов'язку супроти України.

Збереження традицій

Зберігання традицій українського народу — це чергова передумова успішної протидії асиміляції. Бо національні традиції в'яжуть народ через тисячоліття в одне незмінне ціле, вони являються підвалиною окремішности народу. Ми відчуваємо якусь особливо глибоку повагу до форм святкування наших релігійних свят, тому що згідно з традиціями вони були такими ж самими як і сьогодні тисячі літ тому назад, що вони однакові на всіх просторах України. Чи ж у нас не будиться якесь особливе хвилювання, коли на Свят-Вечір молимося за душі померших з нашого роду, коли усвідомляємо собі, що у молитвах згадують своїх предків в цей вечір усі українці. Оця молитва — це велика сила, куди сильніша за великі маєтки, за узброєне військо у боротьбі за існування народу. А те, що українські традиції криють у собі глибоку символіку, здорову мораль і красу, зобов'язує нас зберігати їх з особливою дбайливістю. На жаль, не всі це розуміють і не всі доцінюють вагу традиції. Тому членство Союзу Українок має проявити на цьому відтинку праці свою особливу активність.

Церква

Самозрозуміло, що роля церкви у збереженні молодого покоління перед асиміляцією і всілякими іншими негативними впливами поруч дому і рідної школи вирішальна. Поки існує рідна церква із усіми її національними оз-

наками, доти існуватимуть українці поза межами України. Члени Союзу Українок — це актив сестрицтв при церквах, це реалізатори напрямних релігійного виховання, не тільки у родинах, але й у громадському житті. Атмосфера в наших громадських середовищах не скрізь християнська, зокрема часто доводиться натрапляти на брак толеранції в українських церковних середовищах. А це унеможливлює справжнє релігійне виховання. Бо коли ми чуємо у проповіддях про безмежну любов Бога-Отця до людей, то логічно кожний хоче бачити цю братню любов у наших середовищах. Слухаючи щонеділі найкращих євангельських поучень, коли не знаходимо їх реалізації у щоденному житті, а навпаки повне їх заперечення, вірні, молодь передовсім, не сприймає поучень священика глибоко, з відповідним наставленням. Ніякі слова не впливають на нас так сильно і переконливо як живий приклад. Тому інші слова на свято й інші на будень будуть завжди заперечувати ідеї. Ніщо так не послаблює тепер релігійних почувань як брак толеранції у співжитті наших церковних організацій. Тому протидія роздорам на релігійному тлі — це також одна з передумов успішности у вихованні. Змагати до того, аби Добро і Правда не були пустим звуком — це обов'язок кожної і кожного з нас.

Вишкіл і підвищення рівня особистої культури членства

Для успішного ведення виховної праці дітвори і молоді потрібно не тільки запалу, готовости пожертвування для добра справи серед матерів-членів Союзу Українок, але й відповідного фахового вишколу. Тому у найближчих плянах Централі СУК повинні бути вишколи: організаторок і провідниць дитячих садків, персоналу для ведення осель, опікунок для гуртків СУМК у Відділах, референток культурно-освітньої праці СУ. Мені здається, що СУ є настільки поважною організацією і з такими можливостями дії, потреби ж виховні настільки пекучі і важливі, що для ведення діяльности не вистачає вже тільки доброї волі й запалу. Рівень праці треба підносити, до здійснювання завдань слід братися з фаховою підготовою. Я уважаю, СУ має всі дані на те, аби вишкіл цей переводити. Культурно-освітня діяльність серед загалу членства СУ повинна зосередитись біля пізнання культури України, біля піднесення культурного рівня усіх форм діяльности організації і кожного члена зокрема. Плекання української мови серед молодшого членства, познайомлення з українською літературою, музикою, балетом, театром, наукою, малярством, будівництвом, різьбою та іншими ділянками культури, хоч би засобом коротких, цікаво зібраних інформацій — все це оживить діяльність Відділів, збагатить надбання їх членства. Маючи погляд на те, чим багатий наш народ, буде нам лекше й успішніше виховувати в українстві дітвору і молодь, а крім того усвідомлення вартостей культури свого народу збагачує духовість кожного його члена. Серед членства СУ, який виказує стільки патріотизму і прив'язання до своєї організації, треба укріплювати духові піднесення розвивати корисні зацікавлення, добрі навички, давати якнайбільше нагод до відчування радости життя у творчому змаганні, а не у т. зв. байдикуванні. А радість життя — це змагання до добра, це повне абсорбування добра і краси з русла самого життя. Кожний може мати цей привілей, бо він даний всякому, хто хоче працювати над собою. А досконалення самого себе — це початок і ціль кожного поступу — добра в родині, в організації, в народі.

У своїй доповіді старалася я вказати на важливість виховної ділянки праці, подала я також деякі спостереження над станом нашого молодого покоління, пробувала аналізувати причини цього стану, а дальше зупинилась над засобами і формами діяльности СУ на виховному відтинку. Найпекучіша потреба нашого виховного відтинку це: допомога матерям шляхом порад, підвищування знання, пособлювання відповідною літературою, обмін досвідом тощо, активізація жіноцтва в організації позадомашніх середовищ для дітей і молоді (садки, рідні школи, оселі, молодіжні організації, спортові клюби і т. п.), активна участь членства СУ у загальному громадському житті української спільноти в Канаді, сприяння тому, аби Українська Виховна Система, що її підготовляють українські науковці, а яку мав би схвалити Світовий Український Виховний Конґрес, була реалізована у нашому суспільному житті. Зокрема зупинилися ми над важливою ролею церкви у боротьбі з виховними лихами, на необхідність плекання духу толеранції у наших середовищах, на велику виховну силу українських звичаїв і традицій, на потребу пізнання скарбів культури народу і на постійне плекання особистої культури серед загалу членства СУ. Особиста культура — це передумова успіху особистого і організації. Добро народу заховане в душі кожного його члена. Зберегти це добро, розвинути його і передати майбутнім поколінням — це вели-

СПОГАДИ ПРО ОЛЬГУ КОБИЛЯНСЬКУ

У моїй пам'яті ніколи не зітруться весняні дні 1912 року, коли я приїхала продовжувати навчання у Чернівецькому університеті. Я шукала квартири, і мені порадили звернутися до Ольги Кобилянської. Твори письменниці я знала, а тому мене здивувало, що мені рекомендують наймати квартиру в людини, ім'я якої відоме на Україні та поза її межами. Признаюсь, я хвилювалась від думки, як мене зустріне письменниця. Я відшукала будинок Ольги Юліянівни, яка гостинно мене прийняла. Згодом є довідалась, що перед моїм приїздом у Чернівці помер батько О. Кобилянської. Письменниця тужила за батьком, почувала себе самотньою і тому вирішила взяти до себе на квартиру дівчину-студентку. В той час письменниця опинилась у скрутному матеріяльному становищі і змушена була переїхати в інше, більш скромне помешкання. На неї лягло утримання сестри Євгенії Урицької, яка часто хворіла, та прийнятої за дочку племінниці Галі. Після смерті батька залишились давні борги.

Так, майже випадково, я прожила в одній квартирі з видатною письменницею з весни 1912 року по квітень 1914 року.

Ольга Юліянівна часто запрошувала мене у свою кімнату, розпитувала про Львів, про культурне життя в Галичині. Я розповідала їй про студентські заворушення у Львівському університеті в липні 1910 року, свідком і учасницею, яких мені довелось бути.

Ми часто прогулювались з нею по місту та його околицях. Під час розмов зі мною Ольга Юліянівна захоплювалася прочитаними найновішими творами Івана Франка, Лесі Українки, часто говорила про Шекспіра, Тургенєва, Льва Толстого. В той час вона читала багато творів скандинавських письменників. Влітку 1912 року Кобилянська почала листуватись з датським письменником Отто Рунге, що жив у Копенгагені. Вона ознайомилась з творами Рунге на сторінках німецького журналу, який передплачувала. Зокрема, їй сподобалось оповідання Рунге „Хірург", яке й переклала на українську мову, звернувшись перед тим до незнайомого

кий і святий обов'язок української жінки передовсім. Її духові сили це найкращий лік на всі недуги нашого громадського й індивідуального життя. Я вірю, що цих сил у С.У. дуже багато і що вони виявлятимуться серед нашої спільноти в майбутньому ще повніше і всесторонніше як досі.

їй датчанина по дозвіл. З цього приводу Кобилянська писала мені 27 серпня 1912 року в Тернопіль, де я проводила канікули: „. . .„Хірург" ще не друкований, бо мусила позволення від автора засягнути. . . Якраз вчора одержала я від автора відповідь і дозвіл не лише „Хірурга", але й інше з його писем перекладати на нашу мову. Він не німець. . ., а даньчик, по-німецьки навіть добре не вміє. Мешкає в Копенгазі. Про українців дещо знає, і його мій лист дуже зайняв, — бо я найбільше про українців писала. Як приїдеш — прочитаєш його лист".

Як відомо, Кобилянська опублікувала переклад у журналі „Українська хата" (липень—серпень 1912 р.).

О. Кобилянська не дуже радо говорила про свої твори, котрі ще лежали в чорнових рукописах. На питання про нові плани вона неохоче відповідала або зовсім уникала прямої відповіді. Коли твір був завершений або вже надрукований, тільки тоді вона хотіла почути думку читачів, зокрема близьких їй людей.

Письменниця не любила розповідати про свої інтимні переживання, приховувала від усіх трагедію своєї любові, яка залишила помітний слід у її житті і творчості. Про це розповідала мені сестра письменниці Євгенія Урицька. Щоб підтримати морально письменницю, рідні і товариші влаштовували їй розваги, екскурсії в гори.

З Чернівців Кобилянська іноді виїжджала у село Димку.

В квартирі письменниці в 1912 році епізодично проживала студентка Чернівецького університету Дозя Каратницька, далека родичка О. Кобилянської з Галичини. Бажаною гостею письменниці була вчителька Чернівецької учительської семінарії Зіновія Грушкевич. Кобилянська високо цінила її знання, життєрадісність.

Письменниця приятелювала з дружиною лісничого з околиць Берегомета на Буковині — Бурачинською. За час мого перебування в Чернівцях вона їздила до неї кілька разів у гості. Ольга Юліянівна була винятково гостинною людиною. Часто у неї в святкові дні за обідньою трапезою сиділо багато гостей.

Під час мого перебування в Чернівцях О. Кобилянська друкувала повість „Через кладку" (1912), писала повість „За ситуаціями" (1913). Ці твори, як мені відомо, любила сама авторка. Прочитавши „Через кладку", я намалювала

дружній алегоричний шарж-картину, що дуже подобалася письменниці і викликала в неї щирий сміх. На картинці була зображена кладка, через котру вела стежка в університет. На кладці зустрілись сарна і олень, що сперечались за свої громадські права. Картинку письменниця зберігала довго і нагадувала мені про неї в своїх листах у 1916 році.

Працюючи над повістю „За ситуаціями", Кобилянська часто запрошувала мене вечорами в свою кімнату, розпитувала про навчання в університеті, про ставлення викладачів до студентської молоді, цікавилась моїми поглядами. Як відомо, повість „За ситуаціями" була написана під впливом вражень письменниці від гри артистки Асти Нільзен, одначе справжнім прототипом героїні була піаністка Віденської консерваторії Наталка Пігуляк. В образі батька головної героїні — піаністки Аглаї ми впізнаємо художника Юстина Пігуляка[1]). Кобилянська довго жила в сусідстві з родиною художника, була завжди там бажаним гостем і дружила з його доньками. Як розповіла мені згодом сама письменниця, вона зачерпнула життєвий матеріял до повісті „За ситуаціями" з сім'ї Пігуляків. Піаністка Наталка Пігуляк була дуже вродливою дівчиною з високо розвинутим інтелектом. З нею часто в моїй присутності Кобилянська вела розмови, цікавилась умовами студентського життя Відня.

Пригадую такий епізод. Якось Ольга Юліянівна прийшла з міста дуже схвильована. Вона розповіла нам, що на неї накинулась Наталчина мати, яка, прочитавши повість, пізнала в ній свою дочку та відносини у сім'ї.

Після мого від'їзду з Чернівців я листувалась кілька років з О. Кобилянською та її сестрою Євгенією Урицькою. Коли я виїхала у Відень на дальші студії, назвздогін мені надійшов лист від Євгенії Урицької (від 28. V. 1914), в якому вона, зокрема, сповіщала про хворобу письменниці і від'їзд її на курорт до Наугейм.

Імперіялістична війна захопила мене у Відні, де я працювала у школі. Тут я зустрілась з рідною письменниці, що перебувала в евакуації. Кобилянська дізналась про місце мого перебування і написала листа, в якому просила розшукати її брата Олександра, що потрапив у російський полон. Я виконала це доручення через „Червоний хрест" (Олександр знаходився коло Петропавловська) і одночасно передала їй листа від брата.

Ольга Кобилянська в молодім віці
Фото 1883 р.

З листів О. Кобилянської періоду імперіялістичної війни видно, що письменниця жила дуже бідно. Одного разу вона надіслала мені листівку з оригінальним алегоричним малюнком. На ній була зображена старенька жінка, яка задумалась над тим, що можна зготувати на обід при картковій системі. А поруч надруковані саркастичні поради.

В листах О. Кобилянська цікавилася життям молоді Відня, давала мені поради, в яких бібліотеках можна знайти ті чи інші художні книги. За користування бібліотекою в той час треба було платити гроші, тому поради письменниці мали для мене практичне значення. Вона рекомендувала прочитати книги датських та норвезьких письменників. У листі від 22 лютого 1916 року вона писала: „Тішить мене дуже, що Ви скандінавською літературою так захоплюєтесь. Я вже здавна є її відданою поклонницею... Недавно задержався в Чернівцях один великий данець Аге Маделюнг, автор „Нап'ятнованих" і чудової новели „Полювання на звірів і людей", а також „Стерлет". Він відвідав мене кілька разів і оповідав все, що для мене було інтересно. Чудовий ум в нього, а при тому скромний..."

Датський і німецький письменник Аге Маделюнг в 1914—1916 роках перебував у Карпа-

[1]) Ю. Г. Пігуляк (1845-1919) — український художник, близький приятель Ю. Федьковича і О. Кобилянської. Закінчив Віденську Академію мистецтв у 1874 р.

тах як воєнний кореспондент. Замолоду він побував у багатьох країнах, в тому числі у Росії.

В жовтні 1917 року надійшла від Кобилянської листівка дуже сумного змісту. З великим жалем повідомляла письменниця про смерть сестри Євгенії Урицької. Від переживань Кобилянська, як повідомлялось у листі, тяжко захворіла на серце, близько двох місяців не підводилась з ліжка. В наступних листах письменниця розповідала про тяжкі матеріяльні умови свого життя, протестувала проти імперіялістичної війни. На мої запитання, що вона пише, Ольга Юліянівна у листі від 28 листопада 1917 року відповіла: „Питаєте, чи я що писала за весь час. Так. Але самі дрібні речі, а й то не все друковане і не буду скоро друкувати. Тепер не годна я нічого працювати. Раз, що мене писання дуже томить, а, по-друге, муза ховається ввиду тих тяжких життєвих обставин, які панують на всім світі.

Іде зима. треба мені самій про все подумати. Бо хто ж подумає? Я ж сама, лиш з Галюсею...

...Новелку для „Календарика" я передаю моїм братом Юліяном... Писала о тім і т. Таньчаковському. Новелка під з(заголовком) „Юда". Лиш треба її передрукувати. Юлько вже все скаже. У Відні і його жінка і обі дівчата..."

Брат письменниці Юліян, учитель гімназії, жив тоді з сім'єю у Відні, займався видавничими справами сестри. Новеля „Юда", як відомо, в 1917 році видана тричі. Без дозволу Кобилянської „Юду" опублікувала львівська газета „Українське слово" в кількох номерах за грудень 1917 року, про що я повідомила письменницю, а згодом і передала їй номери газети через брата Юліяна. В листі від 11 січня 1918 року О. Кобилянська писала: „Щодо „Юди", то я страшно люта, що без мого відома надрукувало „Укр(аїнське) слово". Я цілком о тім не знала, аж Ви мені написали, бо воно не доходить до моїх рук...

...Прошу панам від комітету сказати, що дуже мені прикро, що „Слово" так списалося, навіть не знаю, відки взяли „Юду", бо, крім мене, ніхто не мав..."

Останній лист від Кобилянської я одержала в 1918 році, коли вже працювала вчителькою у Тернополі. Письменниця знову повідомляла про тяжке матеріальне становище, просила передати у Київ нагадування про виплату їй гонорару, здається, за повість „За ситуаціями".

Уже за часів панської Польщі я вислала О. Кобилянській два листи, але вони повернулися назад. Тоді румунська влада переслідувала письменницю і не допускала до неї листів з Галичини.

У чорні дні німецької окупації дійшла до мене сумна вістка про смерть улюбленої письменниці. Як тяжко було слухати розповідь моїх львівських знайомих про напівлегальний похорон Кобилянської!

Як велику реліквію зберегла я одинадцять листів письменниці та двадцять один лист її сестри Євгенії Урицької, в яких подається багато відомостей з життя Ольги Юліянівни. Частина листів та інших матеріялів від Кобилянської пропали під час жорстоких боїв за визволення Тернополя від німецьких фашистів.

Свої спогади я вплітаю у вінок безсмертної слави видатної української письменниці.

Стефанія Садовська.

Літературний запис Петра Медведика.

М. Коцюбинський

До Ольги Кобилянської

12 ст. ст. X 902. Чернігів.
25 жовтня 1902 р.

Високоповажана Добродійко!

Пишу до Вас під свіжим вражінням од Вашої повісті „Земля". Я звичайно багато читаю, але признаюся, що давно читав щось таке гарне, таке захоплююче, як „Земля". Я просто зачарований Вашою повістю — все, і природа, і люди, і психологія їх — все це робить таке сильне вражіння, все це виявляє таку свіжість і силу таланта, що, од серця дякуючи Вам за пережиті емоції, я радію за нашу літературу. Яка шкода, що ми не можемо мати Вашої повісті на Вкраїні!

Маю до Вас прохання.

В Чернігові ми видаєм врешті альманах пам'яті Куліша, про який Ви вже знаєте. Хотіло б ся, щоб Ваша прегарна „Битва" побачила наш світ іменно у тому збірнику. Добродій Грінченко, маючи, як він казав, Ваш загальний дозвіл, помістив „Битву" в збірник і цензура пустила її. Річ тільки у тому, що в деяких місцях мова Вашого оповідання не буде зрозумілою широкій публіці у нас. Чи не дозволили б Ви змінити дещо відповідно нашим умовам, розуміється, при найбільшому шануванню авторового стилю і особливостей. Я був би Вам дуже вдячний за такий дозвіл, бо це зробить можливим популяризацію Ваших творів на Вкраїні. Прохав би за-

Андрій Качор

Олена Степанів на кооперативній роботі

Із циклю: „Я пригадую собі..."

Олену Степанів я пізнав уперше, мабуть, у 1916 році із... світлини, як хорунжого Українських Січових Стрільців. Світлина ця була тоді дуже поширена у формі поштової картки і була друкована по всіх українських календарях.

Я, і мої однолітки, тоді вісімлітні хлопці, були в ній дуже залюблені й тому обіцювали собі, що як „виростимо великі", тоді... тоді ми теж будемо Січовими Стрільцями, будемо такими ж як і вона старшинами, або ще більшими, а тоді запізнаємося зовсім близько з нашою гарною хорунжою...

Пізніше батько мені говорив, що „наша" Степанівна попала в російський полон і щойно в 1917 році, через Фінляндію і Швецію, вернулася до Львова. Відтак, я ще знав, мабуть таки від тата, що Олена Степанівна була чотарем в Українській Галицькій Армії і що ... не один старшина діставав „завороти" голови, коли її бачив...

***

З того часу проминуло багато літ. Перша світова війна і наші визвольні змагання закінчилися. Всі наші вояки, а з ними і Олена Степанівна, перемінилися в „звичайних" цивільних людей. Я, і мої однолітки, Осип К. і Михайло П., „виросли великі" і замість до Українських Січових Стрільців записалися до „Сокола-Батька" на вулиці Руській ч. 20, а я ще й до Пласту

Олена Степанів

на Бляхарській ч. 11. І тоді знова зустрічали ми „нашу" пані Олену Степанів у Львові на вулицях міста, на різних спортово-руханкових імпрезах, в Городі Сокола-Батька на Стрийській вулиці, на концертах, в театрі, але вже не як хорунжого УСС, і не як старшину УГА, але як дружину б. старшини УНР, тоді адвоката і відомого організатора „Січей", а відтак „Лугів" д-ра Р. Дашкевича, учительку гімназії СС Василіянок, активну громадську діячку.

Одначе і тоді до особистого знайомства не дійшло, бо... не було в нас, учнів середніх шкіл, відваги десь при нагоді заговорити до такої поважної громадської діячки, якою в той час була д-р Олена Степанів-Дашкевич.

Згодом вона, маючи родинні клопоти, на деякий час, майже зникає з громадського горизонту міста Львова.

Знова минули роки.

Я вже працював у „Маслосоюзі" у Львові, як організатор-люстратор наших кооперативних молочарень на Підкарпатті. Бойківщина й Лемківщина — це був мій терен діяння.

І от одного дня, весною 1937 року, дістав я листа від Остапа Луцького, начального директора Ревізійного Союзу Українських Кооператив у Львові, щоб при нагоді побуту у Львові, я конче зайшов до нього в діловій справі.

Я пригадую собі, що кілька днів пізніше, будучи у Львові, я зайшов до Організаційного

раз прислати хоч коротеньку відповідь, бо нам дуже залежить на тому, щоб мати її якомога швидше.

Знаючи наші широкі круги читачів, що ще знаходяться під впливом реалізму і сливе вороже відносяться до модерних напрямків літературних, ми не зважуємося давати такі речі, як Ваше „Тут повинні рожі стояти", яке нам дуже сподобалося.

Наших читачів ще треба виховувати, і доводиться робити це обережно. Бувши у Росії, Ви, певне, трохи познайомилися з умовами нашого життя і не здивуєтесь тому, що пишу.

Будьте ж ласкаві, високоповажана добродійко, не одмовте швидкої одповіді на цей лист.

Прийміть найгарячіші бажання Вам усього найкращого од поважаючого Вас М. Коцюбинського.

Відділу Ревізійного Союзу — директор О. Луцький був керманичем цього Відділу, а його заступником дир. Іван Грабар. Сам Ревізійний Союз Українських Кооператив — ідейно-ревізійна централя української кооперації в Галичині — приміщувався в гарнім, репрезентаційнім власнім двоповерховім домі при вулиці Техніцькій ч. 1., в горішній частині Єзуїтського парку, недалеко політехніки.

І тут, в Організаційному Відділі РСУК, за посередництвом дир. О. Луцького, я вперше запізнався особисто з д-р Оленою Степанів. Вона тоді працювала секретарем цього Відділу, мабуть від 1935 року, коли із-за хвороби покинула учителювати в гімназії СС Василіянок.

В Організаційному Відділі РСУК, куди я часто відтак заходив, бо в сусідній кімнаті працювала моя... теперішня дружина, тоді, як пригадую собі, працювали: в секторі кооперативної пропаганди З. Пеленський (сеніор), тоді посол до польського сейму, і мгр. Ірина Гладка; в редакції „Господарсько-Кооперативного Часопису" ред. Василь Софронів-Левицький, мгр. Уляна Старосольська і мабуть д-р І. Іванець, наш відомий маляр; „Кооперативну Республіку" редагував д-р Карло Коберський, який був не тільки редактором цього поважного економічного журналу, але ще й керманичем кооперативного навчання і виховання, а його секретаркою була Е. Вербицька; „Кооперативну Родину", популярний місячник, редагував Роман Купчинський. До Організаційного Відділу належала також велика економічна бібліотека РСУК, якою завідував д-р Віталій Левицький; статистичне бюро РСУК очолював Андрій Жук, маючи до помочі кількох службовиків (мабуть інсп. І. Федак, Ст. Лужняк і пані Л. Петрикова, М. Нискоклон та А. Косевич).

Референтами поодиноких кооперативних видів були: дир. І. Грабар — кооперативи для загального закупу й збуту, інсп. Дмитро Квасниця — споживчі кооперативи, інж. Ілярій Ольховий — кредитові кооперативи, інж. Олександер Зибенко — молочарські кооперативи, д-р Зенон Петрів — шкільні і виробничі кооперативи.

Олена Степанів, в тому часі, перебрала керму найновішого й ще найслабшого, але дуже важного кооперативного сектора, а саме: кооперативи здоров'я. Вона, як референт Кооператив Здоров'я ввійшла до цього найвищого кооперативного штабу, що плянував і контролював всю працю української кооперації на західньоукраїнських землях між двома світовими війнами.

Признаюся, що при цій першій особистій зустрічі з Оленою Степанів, я був трохи розчарований... Це вже не була ця красуня, яку я знав із світлини, як хорунжу, ані ця повна сили й енергії, все ще гарна учителька із гімназії СС Василіянок. Зі мною говорила поважна, хоч ще й молода, але хворобою трохи пристарена, жінка, в очах якої був прихований якийсь жаль і сум...

Щойно в розмові, яку ми вели може годину, може дві, вона заблистіла своїм знанням, вимовою, тактом, що направду дуже приємно і цікаво було з нею говорити та слухати її переконливих аргументів. В розмові відчувалося, що ця жінка знає чого хоче і намічену мету зуміє осягнути.

А говорили ми про кооперативи здоров'я, які були новістю на українському ґрунті, а які пані Олена дуже хотіла перещепити на наш терен і їх поширити, вважаючи здоров'я народу за найбільший національний скарб.

„Знаючи Вас як доброго кооперативного публіциста і організатора — почала пані Олена масненьким компліментом — я хотіла б дуже Вас бачити в рядах симпатиків, а може й співробітників нашого нового сектора, яким є кооперативи здоров'я." А далі д-р О. Степанів сказала кілька компліментів на адресу молочарської кооперації, яка не тільки займається організацією молочної господарки по наших селах, але надає тон взагалі господарському життю нашого села. „Ви, молочарники — говорила — що допомогли нашому селянинові зрозуміти, який вплив і яке значення має чистота стайні, чистота молока та здоров'я худоби на розвій господарства, допоможіть тепер тому селянинові, а тим допоможете моїй роботі, зрозуміти, яку велику ролю і яке значення буде мати організація санітарно-лікарської допомоги в кооперативній формі для самого ж таки того нашого селянина"...

Відтак пані Олена Степанів поінформувала мене, що наші кооперативні та культурно-освітні централі, під кермою РСУК, устійнили вже спільний плян дії, який тепер треба реалізувати.

„За основу своєї роботи — говорила пані Олена — ми взяли гасло, пропаговане колись сербським лікарем, д-р Г. Коїчом; „Своє здоров'я мусить взяти село в свої руки!!". Гасло це практично можна зреалізувати тільки при допомозі само- і взаємодопомоги в кооперативній формі".

Далі д-р О. Степанів виложила мені цілу історію кооператив здоров'я. Перша була ос-

нована в Югославії в 1921 році. Тепер (у 1937 р. прим. А. К.) тих кооператив у Югославії є більше чим сотня. Вони мають свої лікарні і всі об'єднані в одному Союзі. За прикладом Югославії пішла Болгарія, яка має вже кілька таких кооператив.

У Польщі також вже зроблено спробу і урухомлено першу кооперативу здоров'я в селі Марковій, пов. Переворськ.

Навіть в Індії зроблено перші спроби, а саме: відомий письменник Рабіндранат Таґоре зорганізував кілька кооператив здоров'я, які несуть велику суспільну поміч індійському населенню. Японія теж вже має коло сотні таких кооператив і коло пів сотні кооперативних лікарень і шпиталиків.

В останньому часі ЗДА започаткували цей рух у себе — міністер здоров'я Кінсбері спеціяльно їздив до Югославії простудіювати на місці організацію югославянських кооператив.

„Крайня пора — продовжувала моя співрозмовниця — щоб і ми, українці, цій справі присвятили більше уваги і хоч зробили спробу при допомозі кооператив здоров'я забезпечити нашому народові нормальний фізичний і духовий розвиток".

**
*

Я пригадую собі, що під час цієї розмови д-р О. Степанів поінформувала мене про те, що Ревізійний Союз Українських Кооператив, з ініціятиви дир. О. Луцького, запросив був до Львова д-ра Ш. Бубича, одного з керманичів „Союзу Югославських Кооператив Здоров'я" в Белграді з метою дружньої наради, як такий рух, у нас, у Галичині, було б найкраще зорганізувати.

— Що цією проблемою дуже зацікавлене „Українське Лікарське Товариство", зокрема д-р Музика і д-р О. Філяс і що українська преса, зокрема кооперативна, пробує ідею кооператив здоров'я спопуляризувати серед нашого населення. Найрпємніше, що наші селяни прийняли цю ідею з великим захопленням, розуміючи, що кооперативи здоров'я — це вищий щабель т. зв. благородної кооперації, яка може розвиватися тільки серед свідомого громадянства.

На закінчення нашої цікавої ділової розмови, пані Олена Степанів передала мені статут „Кооперативи Здоров'я", який виготовив провідник правного Відділу РСУК, п. М. Корчинський, при співпраці дир. О. Луцького, дир. А. Мудрика, д-ра Є. Храпливого, представників Українського Лікарського Т-ва і нашої співрозмовниці, просила його прочитати і... подумати над тим, де можна було б, у мойому районі праці таку одну кооперативу заснувати. При тому підмітила, що й в цій роботі українська молочарська кооперація веде перед, бо **першу українську кооперативу здоров'я в Ременові,** засновану в грудні 1936 року, засновано на терені діяльности Районової Молочарні, за великою мого кооператора Івана Фура. Першим лікарем, допомогою директора цієї ж молочарні, відощо погодився працювати в кооперативі здоров'я, став д-р О. Літинський.

— На днях — закінчували ми розмову — почала працю друга кооператива здоров'я в Боднарові, в Станиславівщині, а робляться заходи для заснування третьої в Цеблові, повіт Сокаль.

— „До Вас моє особливе прохання — говорила д-р О. Степанів — попробувати на терені дрогобиччини, самбірщини, турчанщини і сяніччини, на терені Вашої діяльности, знайти місце й охочих людей хоч на одну таку кооперативу здоров'я заснувати. Зокрема дир. О. Луцький був би дуже радий таку кооперативу бачити в Луці, коло Самбора, де він народився, або в найближчій околиці. А ми з Організаційного Відділу РСУК, зокрема я особисто, Вам поможемо чим тільки буде треба."

На цьому моя перша зустріч і перша ділова розмова з Оленою Степанів закінчилася. Я подякував їй за цінні інформації та приобіцяв свою поміч у цій важкій, але благородній роботі і ми розсталися як нові кооперативні друзі.

**
*

Минали знова роки. Ми ще нераз зустрічалися, бо я таки направду хотів у мойому районі хоч одну кооперативу здоров'я зорганізувати, одначе це не було так легко. Цей терен ще вимагав багато організаційної праці. Все ж таки намічено загальний плян: такі кооперативи могли бути на терені Районових Молочарень (пов. Дрогобич) в Бикові, де технічним управителем і директором був свідомий кооператор Іван Даньківський або в Берегах, пов. Самбір, де цією справою зацікавився управитель Р. М. Роман Манастирський, а також притягнено до цієї справи Районову Молочарню в Сяноці, зокрема її управителя Дмитра Керничного і голову надзірної ради, д-ра Василя Блавацького, відомого діяча й адвоката в Сяніччині. В Самборі цією справою зацікавився молодий лікар-суспільник, д-р Хомин і мґр. права Антін Сілецький. Ми були на добрій дорозі, але всі наші пляни перечеркнула друга світова війна в 1939 році.

Перших три кооперативи здоров'я — в Ременові, Боднарові і Цеблові — проробили велику піонерську роботу і як виходило пізніше зі звіту О. Степанів (на загальні збори РСУК — диви „Господарсько-Кооперативний Часопис", ч. 22, за 1939), вони за 1938 рік уділили 2,672 лікарських порад, з того 958 чоловікам, 1168 жінкам і 546 дітям. У Ременові працював д-р О. Літинський (який 25 березня 1938 р. впав жертвою свого фаху, заразився від пацієнта і помер), в Боднарові д-р М. Попович, а в Цеблові д-р В. Оробець.

Кооперативи здоров'я не тільки давали лікарські поради, але на терені своєї діяльности опікувалися вагітними жінками, немовлятами, шкільними дітьми, відвідинами поодиноких домів лікарями, або мед-сестрами, впливали на гігієну домів, а при допомозі популярних викладів вели освідомну роботу, як запобігати різним хворобам.

В проводі цієї роботи, не висуваючись дуже на зовні, стояла д-р Олена Степанів. Вона ввесь свій час, останні роки, до вересня 1939 року, присвячувала тільки цій проблемі. Вона написала окрему книжечку п. н. „Кооператива Здоров'я", яка вийшла двома накладами в 1937 і 1938 роках, і яка дуже спопуляризувала саму проблему кооператив здоров'я. Це була на ті часи дуже важна і дуже потрібна праця, яка заслуговує на згадку, бо не багато з поміж нас, тут, у вільному світі знає про неї. При цій нагоді, треба підмітити, що в тому ж часі д-р Олена Степанів, як фаховий історик і географ, досліджувала життя Львова, залишаючи нам у спадку цінну працю п. н. „Сучасний Львів". Книжка ця вийшла другим накладом у вільному світі в 1953 р. накладом „Говерлі".

**
*

Ще раз, або два, зустрічав я Олену Степанів, вже за німецької окупації, мабуть в харчівні Ревізійного Союзу Українських Кооператив, куди вона деколи заходила, і тоді вона по новому була захоплена своєю новою працею керівника Статистичного Управління Львова, бо там мала нагоду збирати та досліджувати матеріяли про життя сучасного Львова.

На еміграції, я знаю, що вона залишилася у Львові, враз із своїм одиноким сином Ярославом. Я знаю, що за большевицьких часів вона деякий час була доцентом львівського університету і науковим співробітником Академії Наук УССР у Львові, а згодом і в Києві...

І... одного дня, в липні 1963 р., її шкільна товаришка, відома пластова діячка, Дарія Навроцька у Вінніпегу, одержала від сина сумну коротку вістку, якою поділилася із знайомими львовяками: „Мама померла 11 липня 1963 року". Померла на 71 році життя по довгій і важкій недузі.

І щойно тепер, я довідався, що д-р Олена Степанів за свою громадську, а в тому і кооперативну працю відбула в большевицькому „раю" важку кару — шість і пів року (від 29 грудня 1949 до 17 червня 1956 року) заслання в концентраційному таборі в Мордовії і що там втратила рештки сили і здоров'я та що останні роки, хвора й знеможена, жила вже під теплою опікою свого сина в улюбленому Львові.

І тоді пригадалась мені, моя перша з нею зустріч, про яку згадую вище. Хай цей короткий спомин буде додатком до її біографії, яку напевне українське організоване жіноцтво у вільному світі зладить і видасть окремою монографією.

Рівночасно, хай цей спомин буде від друзів-кооператорів, які її знали і від мене особисто, замість грудки землі на її свіжу могилу, як доказ нашої великої пошани до неї особисто та її цінної кооперативної роботи на відтинку кооператив здоров'я і як секретаря Організаційного Відділу Ревізійного Союзу Українських Кооператив у Львові.

Ганна Черінь

ЛЮБИЛИСЬ МИ...

Любились ми в холодні, сірі дні,
Під проливним дощем людського осуду.
Проте, життя вже не здавалося мені
Нескінченим миттям брудного посуду.

Бо хоч сікла нас мряка навісна,
Ти невідступно в парі йшов зі мною,
І знали ми, що соняшна весна
Цвіте за дощовою пеленою.

Вітри літали, як зловіщі круки,
І заплітав туман у павутиння...
А ми все йшли, сплітали міцно руки
Й ловили серцем соняшне проміння.

Прийшов кінець дощу, тоді кінець
[кохання,
І все ж я вдячна, дивний друже мій,
За ледве чутну пісню сподівання,
Що ніжно так бринить в душі моїй.

ENGLISH SECTION

COMMEMORATING TWO GREAT ONES

The present issue of Promin is dedicated to Ol'ha Kobylanska — one of the most outstanding Ukrainian writers, thereby commemorating the centenary of her birth which occurred on November 27, 1863.

The previous issue (September-October) was dedicated to Ukraine's foremost poetess and dramatist Lesya Ukrainka, marking the 50th anniversary of her death which occurred on August 1, 1913.

In the field of letters both these dates are very important, and in observing them we become reflective and many thoughts come to our mind. Firstly, how well are we acquainted with the creative output of these two writers? What do we know about their lives? And furthermore: How well are they known to peoples of other nationalities and races? Should not their works be translated into other languages?

There have been some attempts to translate Lesya Ukrainka into English. One of the pioneers in this respect was Percival Cundy whose translations were published in 1950 by the Ukrainian National Women's League of America under the title SPIRIT OF FLAME. Now, the national executive of the Ukrainian Women's Committee in Canada has commissioned Vera Rich of London, England to translate additional works of Lesya Ukrainka. The Committee should be commended for this venture, and this is a project which should be backed and wholeheartedly supported by all interested individuals and organized groups in Canada and elsewhere.

And what about Ol'ha Kobylanska? As far as we know, none of her works have been translated into English or French, and yet her works of prose and fiction are classics which, through translations, should be accessible to the Western world. And not only the writings but biographies of these two gifted women should be compiled and published. All this and much more comes to our mind when we commemorate the anniversaries of the above dates.

There are many Ukrainian Women's groups in Canada that have chosen Lesya Ukrainka or Ol'ha Kobylanska as their patrons and carry their names. These organizations should take the lead in this anniversary year to accomplish and establish something more lasting than solemn commemorative gatherings or concerts. Some projects which should be pursued are as follows:

Ol'ha Kobylanska and Lesya Ukrainka.
Photo 1901.

1. Financially support the Ukrainian Women's Committee project of publishing Lesya Ukrainka's works in Vera Rich's translation.
2. Procuring and donating works of both writers to Public, College and University Libraries.
3. Offer scholarships and grants for translations of Ol'ha Kobylanska's works.
4. Encourage University students, especially those majoring in the humanities, to specialize in the study of works and lives of these two writers with a view of writing their theses on either one of them.
5. Every year, on the anniversaries of the births of both these writers, to inform the public at large about them by writing and submitting articles to local newspapers, periodicals, literary sections, etc.

The realization of the above suggested projects will not only increase our own interest and study of both these writers, but will greatly contribute to an objective knowledge of our literary traditions, and to the growth of our cultural prestige in the world.

Ol'ha Woycenko

OL'HA KOBYLIANSKA AND HER WORK

Ol'ha Kobylianska ranks as a major figure of modern Ukrainian literature. Her poetic style, her idealism, and her constant search for beauty and truth are an outstanding contribution to Ukrainian literature.

Although she was born into circumstances which were not conducive towards her literary aspirations, she overcame all barriers, and in her moving novels, inspired others to strive for a better and fuller life.

She was born in Bukovyna on November 28, 1863 into a family of a government clerk of modest means. The family, although highly cultured could not provide her with the formal education her talent warranted.

Living in Cimpolungo, a town situated in the midst of the majestic Carpathians, Ol'ha began writing at an early age of fourteen. As she was brought up in a Germanized community, it is not surprising that her early literary attempts were in the German language. Even later, after becoming a famous Ukrainian writer, she continued contributing articles to the Stuttgart newspaper "Neuezeit" and the Berlin publication "Gesellschaft". Many German critics considered her an excellent writer, worthy competitor of the best of the contemporary German writers.

Early in life Ol'ha supplemented her lack of a formal education by reading the classics, philosophy, history and all serious literature. She was fascinated by the Greek philospher, Sophocles; she was thoroughly familiar with the English poets, William Shakespeare and Edmund Spenser, and with the works of Charles Darwin. She was fond of Scandinavian literature, and read the best in Russian and German letters. The writer and philosopher that influenced her most was Friedrich Nietzsche.

Ukrainian influences reached her when she was 19 years old. At this time she met Sophia Okunewska and the influential Natalka Kobrynska who interested her in Ukrainian literature and encouraged her to write in Ukrainian.

Ol'ha's first Ukrainian work was **Liudyna** (A human being) which she wrote in 1886, based on her early short story in German.

In 1891 the great Ukrainian poetess, Lesya Ukrainka, read Ol'ha's manuscript of **Tsarivna** (The Princess), and became fascinated with the work of the young unknown Bukovynian.

They began to correspond in 1899. This contact developed not only into a lasting and warm friendship between the two writers, but further inspired and stimulated Ol'ha Kobylianska in her work. Lesya Ukrainka became one of her most understanding and sympathetic critics and was generous with advice and guidance in many aspects of her writing.

In an article about Bukovynian writers, Lesya Ukrainka was the first to analyze Kobylianska's literary merits. She valued highly her stories, **Valse Melancolique, Ne Kulturna** (The Uncultured One) and **Bytva** (The Battle). She went on to say that Kobylianska's novel, **Tsarivna** (The Princess) is one of the best of its kind in world literature.

Ivan Franko, also, played an important role in her literary development. Ol'ha herself expressed her indebtedness to him in her brilliant essays about him.

Soon non-Ukrainian writers and intellectuals began to take notice of her work. The earliest to discover Kobylianska's talents were the Germans and the Czechs. The famous Czech critic and etnographer, Frantishek Grzegorz wrote her a highly complimentary letter and asked her to help him inform his nation on Ukrainian folklore and literature. In gratitude for this help, he wrote several articles in Czech publications about her early work.

Another Czech writer who became interested in Kobylianska's early efforts was Teresa Turnerova. Having read some of her novels and short stories in German translation, Turnerova wrote to Kobylianska asking her permission to translate some of these works into Czech. Her translations came out in book form towards the end of 1906 with a highly complimentary foreword. In 1922 Turnerova published an excellent Czech translation of the novel **W Nediliu Rano Zilia Kopala** which she called **Ciganska Laska** (Gypsy Graciousness).

Thus, having won acclaim from her contemporary writers and critics, Ol'ha Kobylianska produced novel after novel, presenting human problems and solving them in her masterful poetic prose. Her private life, although secluded, and seemingly uneventful, was filled with longing and striving which was reflected in some of her novels about women, especially **Tsarivna.**

From her earliest work on, one of the main themes of Kobylianska's work was the desire for women to break through the social barriers that enslaved them both spiritually and physically.

Having an uncommon gift of psychological analysis, she utilized this gift in her works through the characters she created, describing their inner worlds, their feelings and inner experiences. Her work help us to understand the human soul better, makes us follow her characters in their inward journeys to self realization and self fulfilment.

Not only is she a master at describing individual human feelings, but she also understands and transmits the nuances of human experiences.

Already in the first stages of her creative work, Kobylianska distinctly divided her sympathies between the Ukrainian peasant woman and a woman of the middle or higher class. Thus, to the peasant themes belong such works as **Zemlia, W Nediliu Rano Zilia Kopala, Ne Kulturna** and **Bytva. Zemlia** is based on actual events, which took place amongst Ukrainian peasants in the Carpathian Mountains. The novel shows the attachment of the peasants to their soil and their longing to live an uncomplicated life. **Zemlia** can be considered closest to the spirit of realism in Kobylanska's work.

A much more romantic rendering of village life is **W Nediliu Rano Zilia Kopala.** The Ukrainian folklore of the Carpathian Mountains creates the basis of this highly poetic picture of mountain people. Magic spells, secret rituals of the Gypsies and the background of mountain scenery highten the romantic.

In her work about village life Kobylianska is an unabashed defender of the rights of Ukrainian peasants. The positive characters in these novels show that peasants too are people with noble feelings and strivings.

Her descriptions of peasant life are interwoven with Ukrainian folkloristic elements so characteristic of the poetized language of the Ukrainian Hutzuls.

Nature plays a major part in these novels, which is skillfully portrayed by the author. Often these descriptions reach the rhythm and intensity of beautiful poetry. For Kobylianska nature becomes a living being, with a face, gestures and sensitivity. Forests and mountains are the elements in which Kobylianska was born and grew. This is her own home and part of her nature. In these vivid descriptions we see the fullest display of her poetic talent. An excellent example of this is the grandiose portrayal of the destruction of the primeval virgin forests by human greed in the story **Bytva.**

The second theme beloved by Kobylianska is about the girl of talent and sensitivity which are stifled by the daily routine of her middle or higher class environment.

To this aspect of Kobylianska's work belong such works as the novel **Tsarivna, Liudyna, Cherez Kladku, Za Sytuaciamy** and **Valse Melancolique.** Tsarivna, for example, is an autobiographical novel in the form of a diary. Its heroine, Natalka, presents an essence of the early Kobylianska. She has a delicate poetic soul, a longing for beauty and utter contempt for her actual state.

Valse Melancolique presents three characters — a modest girl with secret longings for a more beautiful life a woman musician whose talent is stifled by her surroundings, and a "positive heroine", an emancipated woman painter.

The works dealing with the Ukrainian intelligentsia are written in a mixture of symbolistic and impressionistic manner. The style of these works is very close to contemporary modern prose in Western Europe. Lesya Ukrainka has written of it that it calls forth the musical feeling in the reader and reminds one of symphonic structure.

The language of the characters of these stories, in contrast to the characters in the peasant stories, is sometimes highly intellectual and professional.

Kobylianska is known as the first impressionist in Ukrainian literature. She admirably portrayed the Ukrainian peasants and their exotic mountainous surrounding with feeling and artistry; she inspired and continues to inspire the Ukrainian women with her lofty conceptions of noble womanhood; and she had (especially her early works) a tremendous influence on the later Ukrainian literature, and especially on the young symbolistic poets who called themselves "Moloda Musa" (Young Muse).

O. N.

Delegates at the Conference of International Council of Women in Washington: From left: Mrs. Katherine Miskew — Canada, Mrs. Beatrice Hayes — Canada, (President National Council Women of Canada and vice President of I.C.W.), Miss Rosario Ortiz de Zevaleas — Peru, Mrs. Onovar Kabir — Pakistan, Mrs. Helen Hnatyshyn — Canada, M-me Marie Helene Lefaucheux — France, M. Menly Marguerite — Cameron — W. Africa.

Катерина Міськів

Пять славних жінок Канади

Читаючи історію Канадійської Національної Жіночої Ради від її початків, 1893 року і по сьогоднішній день, побачимо, що досягнення цієї організації майже неймовірно великі. Поверх 90% законів, що відносяться до жінок і дітей були спонсоровані Радою. Допомога Матері (Mother's Allowance Act), маєткове право, робітниче законодавство й охорона, суд над малолітніми, медична інспекція шкіл, охорона дітей. Заходами Ради започатковано такі крайові організації як Вікторія Ордер оф Нирсес, Організація Канадійських Покупців та ін., а крім того виборчі права для жінок і право жінкам засідати в Сенаті — все це було здобуте зусиллями Канадійської Національної Жіночої Ради. І ось тут і знаходиться історія пяти славних канадійських жінок, які були активні в Кан. Нац. Жін. Раді.

У вестибюлі палати Сенату в Оттаві є бронзова плита, уміщена там 1939 року. Вона поставлена заходами Федерації Канадійських Клюбів Жінок Комерсанток і Професіоналісток, як тривала памятка перемоги пятьом албертійським жінкам. Це вони своєю рішучістю, сильною волею і постійними закликами та апелями до Пріві Кавнсил (Privy Council) добивалися визнання жінки в політичнім життю країни, а зокрема, щоб жінку було вільно назначувати до Сенату.

Тими жінками були Генрієта Едвардс з МекЛавд; Неллі МекЛонґ, Келґарі; Еміли Мирфі з Едмонтону і Айрін Парлбай та Луїс МекКіней з Клерсголм.

Змагання й аргументи, що велись 13 років Пріві Кавнсил закінчила в користь жінок. Почались вони 1916 року, коли Еміли Мирфі обняла позицію судді в м. Едмонтоні, а тим самим вона була першою жінкою в цілій Брітійській Імперії, що одержала позицію судді. Один молодий адвокат програв справу в суді, того самого дня він дав авторитетний визов судді, щоб вона зреклась свого становища, бо на підставі Брітійсько-Північно-Американського Акту, жінка не є особа (person).

Провіривши закид, показалось, що з технічних причин він був правий. В законах Англії, багато років тому був такий параграф у законах: „Жінка є особою в питаннях кари, але не є особою в питаннях прав і привілеїв". І тому, що це архаїчне правило не було знесене з переходом законів до Канади, воно далі юридично було в силі. І коли в Келґарі постав Жіночий Суд під управою судді Аліси Джеймейсон, піднявся й там такий самий крик.

Аргументи наростали, справа ставала все більш актуальною. В році 1919 жінки підписали петицію і доручили парляментові до розглянення. В петиції було домагання, щоб Еміли Мирфі була назначена до Сенату. Петиція була відкинена на тій самій підставі: „Як Еміли Мирфі може засідати в Сенаті, коли вона не є особа?" Несенітниця, безперечно, але спротив припинив справу і ніякої акції ніхто не виявляв, щоб ситуацію вияснити.

Почуття огірчення наростало все більше. Прихильники Еміли Мирфі спонукали її звернутись з тією справою до Найвищого Суду (Supreme Court). Щоб зреалізувати задум, вона порозумілась з чотирма іншими, вищезгаданими, провідними жінками, які зійшлись в неї в домі в серпні 1927 року і накреслили петицію. Прохання було зроблено, покладаючись на виняткову точку правила Секції 24 B. N. A. Act. По довшій дебаті та аргументах Найвищий Суд також відкинув прохання: „Жінка абсолютно не є особа".

Еміли Мирфі та її колеґи зовсім не думали резиґнувати і по після рішення Найвищого Суду. За тиждень, вони знов зійшлися і рішили предложити справу перед Пріві Кавнсил в Лондоні в Англії, а кошта росправи мав би покрити канадійський уряд, нащо уряд згодився.

Це прохання в Англії було взято під увагу дещо глибше. Справу переводив Кролівський Радний Нютон Ровел. Він вказав на те, що слово „persons" знаходиться також в Акті, що відноситься до виборів до парляменту, а у виборах в Англії 1930-го року були вибрані жінки. Значить слово „особа" відноситься однаково — чоловіків і жінок.

Це рішення мало велике значення для цілої Брітійської Імперії. Часописи всюди проголошували, як якусь сенсацію: „ТАЄМНА РАДА ПРОГОЛОСИЛА, ЩО ЖІНКА Є ОСОБА". Результат в Канаді був негайний. До Сенату 1930-го року була назначена Карін Вилсон. Це була перша жінка в канадійському Сенаті.

На річній конвенції Канадійської Національної Жіночої Ради 1930 року, пані Едвардс підкреслила цю перемогу і досягнення в Сенаті та-

кими словами: „Заслуга за відчинені двері до Сенату належить найперше КНЖРаді, друге — федеральному урядові, а третє — комітетові пятьох жінок Алберти, які зібрали жниво, що його давніше й інші засівали".

Тих пять жінок замітно відрізнялись своїм вихованням, ерудицією та своїм широким світоглядом. Кожна з них була широко відома особистість і кожна з них присвятила себе всеціло своїй ділянці і знайшла успіх.

Генрієта Едвардс, та, що про неї сьогодні найменше відомо, була в цій групі найбільшим знавцем законів. Через 40 років вона була референткою законодавства КНЖР і авторкою книжки „Права жінки в Альберті". Найстарша з пяти, вона спочатку здобула собі імя на сході ще поки приїхала до Алберти. Вона була домініяльним керівником Суфражисток для YWCA. Редагувала перше періодичне видання для жінок і була широко відома як малярка.

Луїс МекКіней була парляментаристкою. В протягу свого терміну в Албертійській легіслятурі, де вона була як незалежна, було всім відомо, що коли в парляменті заходила якась скомплікована справа, Луїс МекКіней авторитетно її розвязувала. Ціле своє життя вона була твердинею у W.C.T.U. (протиалькогольна організація) та заступниця голови W.C.I.U. (Інтернаціональної Жіночої Ради). На цій позиції й закінчився її життєвий шлях.

Айрін Парлбай — одинока з тих пяти славних жінок Канади є серед живих у віці поверх 90 років дає інший образ спогадів. Ті, що памятають її лише в парляментарних здібностях, (вона була міністром без портфелю в провінціяльнім уряді Алберти через 14 літ), бачать у спогадах на чорно, або біло убрану постать: формальність, логіка, здержливість — прикмети типової англійки, дещо холодна. В спогадах своїх приятелів вона живе, як сповнена ентузіязму з динамічною енергією жінка, що перетворювала пустелі на повні краси місцевости і в той самий час пильно слідила за світовими подіями. Вихована ґувернанткою, Айрін Парлбай приїхала з Англії 1890 року, а в провінції Алберта вона була для місцевих людей дійсним дорадником через ввесь той час.

Неллі МекЛонґ, якої імя, правдоподібно найбільш знане в Канаді і сьогодні. Ще від шкільних часів її манило перо. Такі її видані праці як „Sowing Seeds in Danny", „Second Chance", і „Purple Springs" здобули їй палких приклонників-читачів, не підозріваючи, яку велику ролю вона відограваля в публичнім життю

Айрін Парлбай, одинока живуча з пяти славних жінок Алберти.

Irene Parlby — the only one of the famous five who is still living.

в днях боротьби за права жінок. В ранніх часах на заході, вона була відома, як блискуча бесідниця й як палкий оборонець жінок в правах голосування та Червонім Хресті. Вона була славна зі своєї бистроумности і дотепности. Одного разу виступаючи з промовою перед зібраними, якісь хулігани почали робити шум та ставити питання, десь там геть з-заду залі. Вона панувала над собою. І нарешті питання з залі: „Ти не думаєш, Неллі, що ти хотіла б зараз бути чоловіком?" — сказав один з них. Вона негайно відповіла: „А ти не хотів би ним бути?"

Але виграш у боротьбі „за особу" в дійсности належить Емілі Мирфі зусиллям. Побіда була у великій мірі по її стороні, бо чотири інших лише їй допомагали та її піддержували. А навіть, коли вона і досягнула бажаного, до Сенату не була назначена. Один із політиків, геть пізніше, висловився, ніби жартом, коли його випитували чому її до Сенату не назначили: „О, то не було б добре, бо вона своїм темпераментом внесла б багато неспокою старим сенаторам.

Еміли Мирфі була головою Канадійського Жіночого Пресового Клюбу через сім років, авторка „Джені Кенук на Заході", „Да Блек Кендл" та інші. Вона була першою головою Federated Women's Institute of Canada, заступ. голови Канадійської Національної Жіночої Ради. Вона

Дмитро Міщенко

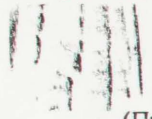

СІВЕРЯНИ

РОМАН

(Продовження)

Ті, що ближче стояли до волаючого обіч натовпу комонника, обернулися і, самі того не відаючи, скорилися його голосу. Умиротворення їхнє передалося сусідам, а далі й усьому натовпу.

— Братіє! — ще сильніше крикнув помічений муж і князем, і воями народного віча комонник. Не в добрий час зняли меча ви брат на брата. За Десною — хозари. Сила-силенна хозарів!

Комонник стояв поодаль від дружини, в оточенні двох сторожових Наддеснянської брами і тим виділявся серед кінних, звертав на себе увагу. Не знати — несподіваність принесених ним вістей чи присутність сторожових вплинула на сіверян; обидві сторони скорилися незнайомцю, опустили зброю.

Князь скористався замішанням і став вибиратися з смертного кола. Його ніхто не затримував, вої розступилися навіть перед дружиною. Під'їхавши до комонника, Чорний оглянув його з ніг до голови, неначе любувався його красною вродою, поставою богатирською.

— Хто ти єси, добрий молодче?

— Поселянин із степового пограниччя. Всеволодом прозиваюся. Їхав до тебе, княже, на службу ратну, — слух іде, ніби дружину набираєш, — та й здибав у лісах хозарів.

— Хай благословенні будуть боги, що надоумили тебе поїхати в град наш Чернігів, — щиро сказав князь. — В добрий час прибув ти сюди, молодче... І багато ж їх, хозарів?

— Кажу ж: сила-силенна. Найбільші задеснянські поляни обіч Солоного шляху забиті кіньми.

Чорний мовчав. Дивився на красного лицем і поставою отрока і мовчав. Треба було б удати з себе враженого цією звісткою, принаймні засмученого, а він милувався незнайомим йому молодцем і радів його появі, почував себе вдячним за принесені щойно вісті, за те, що з'явився він у цю вирішальну мить. Де ж пак, комонник цей врятував його від явної ганьби, а може, й смерті. Що буде потім — побачить, а зараз він врятував.

— Чим ти можеш довести це? — більше для годиться, ніж з недовіри, звернувся він до Всеволода. — Адже знаєш, сподіваюсь, що такими вістями не жартують?

— Коли князь не вірить, — сміливо і вневнено відповів комонник, — нехай пошле зі мною мужів довірених: я покажу їм хозарів.

Чорний схвально кивнув головою. Потім обернувся до віча і, торжествуючи, запитав:

— Чули? Ворог під стінами Чернігова. Ще мить вагання чи усобиць — і доля землі Сіверянської буде вирішена. Хозари скористаються розбратом та й пустять за вітром град наш стольний, а з ним і весі окольні.

Чорний окинув швидким поглядом примовклих сіверян.

— Братіє! — щиро звернувся до них по недовгім мовчанні. — Будьмо розсудливими! Будьмо єдиними в сю грізну для землі нашої годину!

Голос його звучав тепер жалібно, майже благаюче. Але віче мовчало. Довго, уперто і злісно навіть. Тоді виїхав наперед той же широкобородий муж і, оглянувши натовп, сказав:

— Се правда, вої: не в добрий час зняли меча ми брат на брата. Хозари скористаються цим — і усобиці наші тугою зійдуть по землі Сіверянській. Та правда й те, княже, — звернувся він до Чорного, — що ти зневажив народ свій, порушив укладений з ним ряд.

дала почин до руху муніципальних шпиталів, у медичній інспекції шкіл, до публичної площі в Едмонтоні. Почин до представництва жінок у міських виборах на шк. тростів і внесла законопроєкт Dower Act Alberta. Анекдоти про неї як судді й як безстрашного слідчого і критика, не мають рахунку.

В 1933 році на похороні Еміли Мирфі — політичні діячі, державні мужі, письменники, артисти, приятелі відчули в той час подих єдности, яким є смуток і похорон, бо не одним вона допомогла, попередила, навіть засудила — всі зійшлися, щоб віддати їй пошану.

Кілька років тому названо її іменем один з парків у Едмонтоні. Клюб Університетських Жінок Едмонтону, при помочі Жіночої Ради та й інших організацій м. Едмонтону, поставив в її честь при вході до того парку відповідну таблицю.

Віче захвилювалося по тих словах, далі загуло, і муж змушений був підвищити голос, щоб запобігти якось небажаному зараз вибухові.

— Братіє! — крикнув він, звертаючись уже до віча. — Бої землі Сіверянської! Мужі ратні і думаючі! Закони дідів і прадідів наших не велять прощати зради а чи зневаги. Але ті ж закони не дають нам права забувати про нещастя, що несуть із собою хозари, про загрозу ратного вторгнення у землі Сіверянські. Тож будьмо розсудливими, братіє! Не даймо гордині серця запанувати над розумом людей ратних і державних. А зараз дбаймо за одно. Земля Сіверянська — наша земля, і ми перші покликані її боронити.

Площа завмерла. Сіверяни не осмілювались перечити, слухали мужа свого уважно і думно.

XXVII

Збирається рать незчисленна

Младан осів на полуночній околиці весі, в зарослях, що відділяли хижі згуричів від Десни. Корчувати там було що; дерева міцні, все листяні, не те, що в бору. Та зате земля добра. І до Десни ближче: не буде кілька літ поля, з лісу та з річки житимуть. Молодий і дужий, хвалити богів, а на двох їм з Миланою багато не треба.

Почали, як і личить добрим господарям, з вогнища. Це не була ще хижа, до якої звикли вони з дитячих літ — широка й простора, з високим гребенем на даху, — оселя їхня нагадувала рублену з тонких колод кліть, прикриту од негоди невеликим дашком і широкими полосами кори із стятих Младаном дерев. Та в ній можна було вже сховатися од дощу чи звіра, знайти затишок од вітру. І було в ній, як і в усякій хижі, викладене господарем вогнище, горів, як і в інших, дарований богами вогонь, охоронець від усього злого, що я в воді, на землі і в лісі. А це живило молодят надією, що вони не беззахисні, що їх охороняє всемогутня сила бога Сварога.

Правда, вони не мали чого принести йому в жертву (і це страх як гнітило молоде подружжя!), та зате щедрі були на молитви, не скупились обіцянками.

Вранці обоє залишали оселю і йшли на облюбовану під садибу ділянку. Младан брав у руки сокиру і довго, не спиняючись, вимахував нею, а Милана підбирала обрубане гілля, зносила на обочини. Їй трохи незручно перед мужем: таке мізерне її заняття, коли порівняти з тим, що робить Младан. І тому вона норовить влучити слушну нагоду й попрохати його, щоб не натужувався.

— Ти спочив би, ладо моє, — каже йому несміливо. — Так і надірватися ж можна.

— Не бійся, — обертається до неї Младан. — Я дужий, сили в мене вистачить.

— Еге, вистачить, — кривиться Милана. — Ще й під садибу не розчистив грунт, а звівся вже нінащо. А що ж то буде, коли почнемо валяти ліс під поле? Скільки роботи попереду: і зрубати треба, і колоди стягти треба, і пеньки випалювати та викорчовувати край необхідно, і...

— І, і, і... — весело передражнює її Младан, жартуючи й усміхаючись на радощах. — Не печалься тим, ладо моє миле. Не за одне ж літо маємо викорчувати їх, дерева. Гай-гай, який час попереду. Ще ж тільки починаємо. Та й певен я, що не самі корчуватимемо. Не хоче допомагати рід, люди допоможуть. Ми не одні такі, Миланко. Он і Богуслав, і Добромир хочуть іти з отчого вогнища. З ними й упораємося з лісом. А там і хижу поставимо. Ось побачиш.

— Коли б же так, — хилиться до нього Милана. — Боюсь, що це тільки похвальба. Адже з нами нікого поки що немає.

— Будуть, Миланко. Нелегке се діло — піти з прадідівського вогнища. І все ж хай тільки побачить, що я спинаюся на ноги, єй-єй, в супряги попросяться.

Якийсь час працюють мовчки.

— Нам коли б тільки хижу поставити, — мислить уголос Милана. — Ліс і потім розчистили б, особливо під поле. Правда, Младане?

— Твоя правда, Миланко. Коли б тільки перезимувати було де. В лісах сих звіра видимо й невидимо. До весни добру пушнину матимемо. А повесні Десна принесе поживу, може, й за море піду по ній.

— Агій на тебе! — відмахується від тих думок Милана. — І Цур, і Пек їм, походам тим заморським.

— Боїшся?

Младан знов припиняє роботу, весело посміхається жоні.

— Боюся, — щиро зізнається Милана. — Походи ті надто небезпечні, Младанчику. Та й що я робитиму тут сама, без тебе? Адже підеш на все літо.

Младан жартує і, жартуючи, потішає Милану.

— Не бійся, ладо моє. Нікуди я від тебе

не піду. У нас тепер своє вогнище, робити буде що і вдома. Коли що, то ліпше вже до князя в бортники піду. Се поруч. Та й гривну матиму за літо. А будуть гривни, і ліс швидше поступиться перед нами. Не за літо, то за п'ять, а матимемо свої грунти.

— Тоді і я вже буду господинею, правда, Младанчику?

— О так! Навіть красною господинею.

— І Чорну зможу тоді запросити до свого вогнища?

Младан замахується сокирою і спиняється нараз.

— Чорну? Се ту, що гналася за нами в купальську ніч?

— Таж ту.

— Але ж вона княжна?

— Ну то й що? Ми з нею страх як дружили. Моя ж тітуня нянею у них. Чорна завітала колись із нею і так вподобала мене та й Зарічне, що потім мало не кожного свята провідувала. Сирота вона, Младанчику. Живе без матері, тому і нудить світом, тому й шукає подругу собі.

Младан хотів щось сказати, та в ту мить у весі знявся підозрілий галас, а згодом вихопився з-поміж осель комонник і погнав коня прямо на їх необжите ще вогнище.

— Біда, Младане! — крикнув на ходу. — На Чернігів ідуть хозари! Сідлай коня — і до громади мерщій.

Младанові не вірилося. Дивився якийсь час на бирича, потім на Милану, знову на бирича і не вірив.

— А чому сідлати коня? — запитав нарешті. — Хіба хозарам вперше тут бувати?

— Збройно йдуть! — не став слухати його бирич і, розвернувшись, погнав коня до весі.

А Младан стояв на тому самому місці, де застала його новина і ніяк не міг прийти до пам'яті. Не вірилось, що все це правда, що Чернігів зазнав збройного нападу.

— Що ж тепер робитимемо? — першою заговорила Милана.

Младан глянув на неї і, опам'ятавшись, рішуче засунув сокиру за пояс.

— А що ж маємо робити, — сказав рішучим голосом. — Раз хозари прийшли до нас як вороги, підемо на них усім ополченням.

— А я? — схопила його за руку Милана. — Що буде зі мною? Куди подінуся?

Младан розгубився. Справді, на кого залишить він Милану? Родичі відцуралися їх, чужим не до Милани.

— Сідлаймо коня і до весі мерщій, — велить він жоні. — А там побачимо.

— Я не тільки до весі, я й на рать з тобою піду, — вирішує раптом Милана. — Де ти, там і я мушу бути.

— Що ти, Миланко! — лякається Младан. — Хіба се жіноче діло — брань?

— А куди я подінусь, коли довкола вороги? — не поступається Милана. — Ладо з'єднав нас навіки, довіку й будемо разом.

Младан замилувався нею. Потім підступив ближче, узяв за руки, дивиться в засмучені, повиті жалістю очі.

— Гаразд, — погоджується зрештою. — Хай буде й так. Поїдемо до весі, я буду обстоювати тебе перед старійшиною. Чуєш, Миланко? Я буду обстоювать!

В садибах згуричів почувався неспокій, впадала в очі неприхована метушня. Сіверяни копали глибокі ями, обставляли їх снопами околоту й складали туди свої пожитки. Рештки торішнього збіжжя, жбани із медом ув'язували при сідлах, готуючись, видно, в далеку дорогу.

А на площі збирались уже вої. Старійшини сиділи на конях суворі, зосереджені, говорили про щось із комонниками, показуючи десницею на протоптану в лісах стезю, що вела до Солоного шляху. По тих розмовах комонники вирушили по кілька чоловік у путь, видно, в дозори, щоб хозари не напали часом зненацька, не застукали весь непідготовленою.

Коли на площу з'їхались усі мужі, старійшина Доброгост зняв над головою меча і попрохав вислухати його.

— Братіє! — звернувся він до згуричів не зичним, проте не зовсім уже й приглушеним чи надірваним голосом. — З Чернігова прийшли недобрі вісті: хозари підступно напали на наш стольний град, піддають землю Сіверську вогню і мечу. Князь і тисяцький кличуть нас на діла ратні, супроти кагана хозарського. Будьмо гідними сподівань княжих і свого обов'язку перед народом, перед землею Сіверянською! Раз хозари прийшли до нас яко вороги, наше місце в ополченню. Чули, братіє?

— Чули!!! — одностайно відповіли кінні і піші мужі.

— Старійшина із роду Бортників! — обернувся Доброгост до одного із старців, що стояли поруч. — Тобі відомі найпотаємніші стезі лісів окольних. Бери під свою руку родичів наших і веди їх у хащі лісові. Сховай там так, щоб вої не боялися за долю своїх кревних.

— Все буде як треба, Доброгосте, — запевнив старець. — Хто-хто, а я знаю, як заплу-

тати сліди. Ліси у нас безкраї, хозарам туди зась.

— Люди нехай ідуть пішки, — радив Доброгост. — На коней, що лишаємо вам, беріть тільки їстивну поклажу.

— Гаразд.

Бортник підібрав поводи і, розкланявшись із ополченцями, поїхав у своє діло. За ним рушили й ті, що мали охороняти родини.

Доброгост оглянув ще раз воїв своїх і, набравши в груди чистого лісового повітря, заговорив до них голосом начального мужа.

— А нам, братіє, пора приступити до діла: доки хозари не надибали нас, збирайте усе, що є у весі із бронзи чи заліза, і до горна мерщій. Настав час перекувати рала на мечі!

Мужі заворушилися, рушили було по домівках. В ту мить Доброгост нагледів поміж комонників Младана і, пригадавши щось, крикнув на повний голос:

— Стійте! Я не все ще сказав.

Згуричі зупинилися, ждуть.

— Сину Младане і сину Стемиде, — звернувся він до Доброгостичів, які стояли в колі мужів нарізно, ніби чужинці. — Підійдіть до мене, хочу слово сказати вам при мужах сих, побратимах ваших ратних.

Ті злізли з коней, підійшли і стали перед старійшиною.

— Ви нещодавно посварилися, діти мої, маєте в серці гнів один на одного. Проженіть його пріч, забудьте образи! В сю грізну для землі нашої годину вам доведеться іти пліч-о-пліч, боротись, а може, й вмирати брат за брата. Проженіть, кажу, із серця ту злобу родову і покляніться перед воями весі нашої, що йдете на брань яко браття, а не вороги.

Брати стоять якийсь час як у воду опущені, не наважаться глянути один одному в вічі.

— Младане! — суворішає старійшина. — Тебе образили, се правда. Але ти молодший, за тобою перше слово.

Младан несміливо зиркнув на Стемида і знову потупив зір.

— Прости мені брате, — сказав нарешті. — Я мусив був би скоритися тобі, яко старшому.

— Ні, брате, — озивається й Стемид. — Се я мусив бути справедливіший, яко старший. Коли можеш, забудь образу й прости.

Батько вдоволено погладжує бороду, а сини обіймаються і тричі цілуються прилюдно.

(Далі буде)

АКАДЕМІЯ У 50-ЛІТТЯ СМЕРТИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Комітет Українок Канади, відділ Торонто, вшанував память нашої великої патріотки-поетки, Лесі Українки в день 50-ліття її смерти. Старанням п-і Голови та Імпрезового Комітету, уложено програму, що вповні відповідала урочистості імпрези.

Академія відбулася 20 жовтня 1963, о год. 7.30 веч. в залі „Українського Дому 83-85 вул. Крісті. Академію відкрила голова, п-і Л. Вертипорох, підкреслюючи значіння Лесі Українки для української нації, яко безкомпромісової воїтельки за право України до власного, непідлеглого життя.

Наша відома піяністка, п-і Оксана Бризгун-Соколик, виконала субтельно, з питомою для неї музикальністю, такі делікатні речі, як прелюд Б-дур М. Фоменка і „Танок Мавки" з балєту „Лісова Пісня" п. Скорульського. Ці твори вимагають ніжної, філігранової гри.

Святкову промову виголосила запрошена з Вінніпегу п-і Наталя Когуська.

Фактом є, що тематика про Лесю Українку так далеко вичерана і повторюється щороку по всіх українських осередках, тому трудно було уявити собі ще щось нового і цікавого. Пані Когуська подавала всі ці моменти і, не зупиняючись на окремих подіях, охопила постать поетки в цілому і подала дійсно цікавий образ героїчної людини, яка не позволяє собі піддаватися своїм тілесним немочам і палає вічним огнем свого таланту, який складає на вівтар Батьківщини. Пані Когуська мала заслужений успіх.

Пані Л. Ганущак-Туркевич прекрасно виконала три пісні на слова Лесі Українки: „Знов весна" — П. Гайдамаки, „Гетьте думи" — В. Шуть і „Горить моє серце" — П. Гайдамаки, під фортепіяновим проводом п-і М. Кравців-Барабаш.

П-і Христя Болюбаш рецитувала — „І ти боролась", зі щирим піднесенням.

Хор „Чайка" відспівав: „Соловейковий спів на весні", муз. І. Неділського і „Лагідні весняні ночі" — В. Безкоровайного, — обидва твори на слова Лесі Українки. Супроводила на піяно п-і М. Кравців-Барабаш.

По перерві, виставлено було інсценізацію драматичної поеми Лесі Українки — „Іфігенія в Тавриді".

Передмову виголосила п-і А. Стебельська, проводячи аналогію поміж Іфігенією, донькою грецького короля Агамемнона і Лесею Українкою. Для добра Греції, король хоче принести Іфігенію в жертву, щоб вмилостивити богів. Але богиня Артеміда рятує дівчину і укриває її в Таврії. Осамітнена Іфігенія тужить за своїм краєм. Так тужила за Батьківщиною Леся Українка, змушена хворобою до життя на чужині.

Повну драмагизму ролю Іфігенії відтворила п-і М. Волощак. Її гра і деклямація були бездоганні, як і решта ансамблю була на висоті своїх завдань. Постановка — п-і А. Стебельської. Декорація і оформлення сцени — мистця п-і Д. Кравців-Ємець.

Як бачимо, Комітет Українок Канади, Відділ Торонто, змобілізував для Академії всі найкращі артистичні сили і вивязався добре зі свого завдання, представляючи громадянству імпрезу в мистецькому рівні.

В. Завадська

ВІДДІЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

В ПАРКУ

За парканчиком бігав маленький коник. Він зовсім маленький. Це дитячий коник. Цей коник возив візочок. Візочок дуже маленький. І у візочку сиділи дві дівчинки маленькі і ще хлопчик, трошки більшенький. Хлопчик віжки тримав і правив. Я зрадів і почав у долоні плескати і кричати:

— Ай, ай, який коник!

І я кричав, що хочу на цьому конику їхати. А потім ще пробіг коник, теж з візочком. Тільки у цього коника вуха були дуже довгі.

— Який смішний!

Мама сказала, що це я смішний. Тому що це не коник, а ослик. У них завжди вуха довгі. І хвіст у них не з волосся, а наче мотузка, тільки на кінці китичка з волосся.

І ці ослик і коник бігали колом за парканчиком. І возили хлопчиків і дівчаток.

А у коника й ослика ще дзвіночки були причеплені. Коник бігав і дзвонив.

Я почав маму просити, щоб проїхатись неодмінно на цьому конику.

Мама сказала:

— Я не знаю. Може не пустять.

А тут один добродій стояв. Він сказав:

— Це для всіх дітей. І треба купити квиток.

— Ходімо, ходімо. Я вас проведу.

І навіть узяв мене за руку.

Мама сказала:

— Ах, я не знаю. Я дуже поспішаю!

А ми вже прийшли, де можна до коників пройти. І там стояв добродій, і він квитки давав. І там цей ослик стояв. І добродій, який квитки давав, каже:

— Ну, давай я тебе посаджу.

А я сказав:

— Не треба мене саджати. Я на ослику не хочу. Я хочу на маленькому конику.

А він сказав:

— Ну, тоді чекай.

А коник повз нас проїхав і знову поїхав навколо. Бо там ще ті дівчатка їздили.

Я дивлюся, як коник ніжками біжить. Він просто як іграшковий. І голівка у нього теж маленька.

Хай тато мені такого подарує, я його дуже любитиму. Я б разом з ним спав, і він би по кімнаті у мене ходив. Я б його гладив. Я б йому все їсти давав. Я б його цілував. Я б на нього верхи сів і поїхав би з шаблею.

Я все дивився на коника, як він до нас підбігав. А коли він до нас добіг, хлопчик, який правив, сказав коникові „тпру", і він зупинився. Дівчатка почали вилізати, а мені мама сказала, щоб я сідав. Я сказав, що хочу спочтку погладити коника.

Він був якраз такий на зріст, як я. І я його по спині погладив. А він головою почав трусити. І я йому трошки шию погладив.

А хлопчик, який правив, мені гукнув:

— Не бійся, він не кусає!

І я коникові мордочку погладив.

Мама сказала, що у неї був собака більший, ніж цей коник.

А добродій, який квитки давав, сказав, що це поні і що він хоч такий маленький, однаково дуже сильний і йому вже багато років.

Потім цей добродій посадив мене у візок на лавку. А напроти посадив одну дівчинку. І мама мені все казала, щоб я тримався.

Ми поїхали, коник затупотів, і дзвіночки задзвеніли. А ця дівчинка так зраділа, що закричала дуже тоненько. І я теж закричав, тому що це дуже добре — як ми поїхали. І

Друга картина з „Червоної Шапочки" Л. Полтави у виконанні учнів Рідної школи при церкві св. Михаїла в Міннеаполісі, Мінн. Постановка Бориса Грінвальда і Анатолія Гноєвого. Декорація о. Антохія. Вовк, Гуцул, Червона Шапочка та квіти.

всі на нас з-за парканчика дивилися.

І ми проїхали повз маму, і я їй рукою махав. Вона мені кричала:

— Тримайся, Олексо! Тримайся!

А хлопчик, який правив, промовив:

— Він і дорослу людину везти може. Він дуже сильний.

— Що це нічого, що він як собака заввишки.

І ми ще раз повз маму проїхали. А дівчинка вже не кричала, а взяла мене за руку, і ми почали руками розмахувати і приказувати:

— І! І! І!

І ми знову приїхали до моєї мами, і до мами дівчинки, і де цей чоловік з квитками. І нас з візка зняли. Я ще хотів коника погладити, а мама сказала, що треба швидше.

Б. Житков.

ЮРКО ПРОЩАЄТЬСЯ

Уже нагадують про клас
Серпневі дні прозорі.
Та щось майструє наш Юрась
У дідовій коморі.

— Цок-цок! — співає молоток
В ручиці невеличкій
— Прощайте, літо і садок,
І щиглики, й синички!

Он ластівки зібрались в путь
У них дорога дальня:
А вам же зимувати тут,
І ось для вас — їдальня.

Поцокав молоток і стих,
Ліг в ящик біля дроту.
А внук до дідуся побіг,
Показує роботу:

— Як стане холодно пташкам
Тут і годуй їх, діду.
А на канікули я сам
Кормити їх приїду!

І дід, скрутивши мотузка,
Повісив на горісі
Дарунок хлопчика Юрка
Крилатій сторожисі.

І. Куліська.

БІЛІ МУХИ

Білі мухи налетіли, —
Все подвір'я стало біле.
Не злічити білих мух,
Що летять, неначе пух.

— Галю, Петрику, Кіндрате,
Годі, ледарі, вам спати! —
І побігли до санчат
Галя, Петрик і Кіндрат.

Всі з гори летять щодуху
Щоб піймати білу муху.
А санчата їм усім
Змайстрував старий Максим.

М. Рильський.

РИБКИ

В круглій банці на віконці
Рибки граються на сонці.
Їх недавно дід Денис
У дарунок нам приніс.

Рибки граються та линуть
У промінні золотім.
Ми їм водяні рослини
У скляний поклали дім.

Черепашок посадили
На пісочок їм, на дні,
Щоб жили та не тужили
Рибки в банці на вікні.

Т. Волгіна.

МЕНЗІ, МАН.

Концерт української школи

Ще від 1920 року започатковано науку української школи нашими батьками в Українському Народньому Домі в часі вакацій і дотепер продовжується, не зважаючи на скількість дітей.

Сей рік найменше число було уче ників, тільки одинадцять, але наука велась успішно і з добрим вислідом, під умілим учителюванням панни Савелі Друль. Під час науки, учителька приготовляла дітей до концерту на день 11 серпня. Кон церт відбувся в У. Н. Домі. Присутних було поважне число.

Програма складалась із слідуючих точок: Молитва (спів) „Отченаш", „О, Україно", дек. „Родина" — Петруся Мануляк, декл. „Учися" — Михася Пелешок, пісня „Ой продала дівчина курку", декл. „Що маю" — Давид Друль, і Мирослав Матійовський, декл. „Учітеся" — Володимир Друль, пісня „Бодайся когут знудив", декл. „Кого я люблю" — Савеля Войтович, декл. „Рідна мова" — Левко Друль, Батан — сольо — Ґеня Пелешок, декл. „Приго да кіці" — Богдан Друль, пісня „Ой у саду саду", декл. „Рибка" — Ґеня Пелешок, танець — Михася Пелешок, декл. — „Маленька господиня" — Петруся Матійовська пісня „Ой під гаєм, гаєм", танець — дівчат, пісня — „Ой ходила дівчина беріжком" український і англійський гимни.

Розалія Пелешок

ОКРУЖНИЙ З'ЇЗД В РЕДВОТЕР І ВИЛЛІНҐДОН, В АЛЬБЕРТІ

Два успішні окружні з'їзди складових організацій СУС в Альберті відбулися в Редвотер 22-го вересня, і в Виллінґдоні на 6-го жовтня, 1963.

В Редвотер Богослуження в місцевій церкві відслужив о. прот. Д. Ф. Стратійчук. Слідував спільний обід в залі Церкв., що його приготовило місцеве жіноцтво.

По обіді, пані А. Федорак, голова місцевого відділу ім. О. Кобилянської, відкрила з'їзд, інспектор І. Ґорчинський з Торгилд був предсідником з'їзду.

Привіти й промови виголосили пані: А. Мельник, заступниця голови Союзу Українок Канади; пані П. Сліпчук, голова провінціяльної управи Союзу, пан В. Муканик, голова провін. управи СУМК, пан В. Мойсей, голова дирекції Інституту св. Івана в Едмонтоні і пан К. Теличко, голова пров. управи ТУС.

Привіти давали пані: В. Торончук з Редвей відділ Союзу Українок, панна Орися Савчук, від відділу СУМК в Редвей, пані А. Федорук з Редвотер, пані А. Ґорецька з Торгилд, пані М. Паламарек з Смоки Лейку, пані Софія Гриник, від відділу при Катедрі св. Івана в Едмонтоні, і Ігор Куташ, сумківець з Белліс.

В кінцевім слові Прот. Ф. Стратійчук зясував успіх з'їзду і дав кілька цікавих завваг.

У Виллінґдоні, Службу Божу відслужив Прот. А. Хруставка. Обід в Народному Домі, приготовив місцевий відділ ім. Наталі Кобринської.

Пані Розалія Гуцуляк, окружна репрезентантка, офіційно відкрила з'їзд. Предсідником сесії був пан Н. Мельник, посол албертійської легіслятури. Була гарна репрезентація від сусідних відділів і парохій.

Відділи репрезентували пані: М. Шевчук з Виллінгдону, Н. Мельник з Ендру, Г. Мельник з Вегревил, добродійка Тетеренко з Ту Гилс, М. Салагуб з Лек Ла Биш, М. Лизанюк з Мусідора і М. Рацой з Смоки Лейку (окружна представниця).

Були присутні представники церковних громад з Ендру, Борівці, Прут, Виллінгдон і Сучава.

Др. Л. Фарина, промовляв від Товариства Українців Самостійників на Алберту. Теж промовляли пані: А. Мельник від Централі Союзу Українок, пані П. Сліпчук, від пров. екзек. др. С. Яремчук від Інституту св. Івана, пан В. Муканек від пров. екзек. СУМК, і посол В. Ґордей від відділу ТУС у Вегревил. Заключне слово дали Всеч. отці: Тетеренко і Крищук.

На обох з'їздах промовці в основному говорили про засади наших організацій, підкреслюючи затримання і уживання української мови по домах, як і конечність збільшувати число студентів на курсах української мови в державних школах.

У Виллінгдоні секстет сумківок від відділу в Ту Гилс, прекрасно відспівав осінну пісню „Минуло літо Боже", за що отримали гарну овацію від присутніх.

На обидвох з'їздах едмонтонський відділ старшого СУМКУ, під проводом пані Лесі Івасюк, відіграв одноактівку, „Свій до свого", за яку одержали першу нагороду на драматичному змаганні на з'їзді у Вінніпегу. Участь брали Доня Івасюк, Роман Солован, Роман Єренюк, Петро Боднар і Лелія Базюк, яка зокрема вигарала чашу як найздібніша аматорка на фестивалі.

З цього приводу, пров. екзекутива Союзу Українок на Алберту складає щиру подяку всім місцевим особам, що причинилися до успішного зорядження цих з'їздів, жіночим відділам за смачні та обильні обіди, предсідникам, промовцям і сумківцям, за їхню участь у програмі.

Марія Самоїл, кор. секретарка

З ДІЯЛЬНОСТИ У ҐРИМЗБІ, ОНТ.

Осінний сезон праці розпочав наш відділ ім. Княгині Ольги в Ґримзбі 24-го вересня, 1963 р. зборами.

По закінченню зборів, членкині приготовили чайне прийняття. Присутні були членкині, Всеч. о. Ференців, добр. а також і кількох членів громади.

Голова відділу, пані В. Кузик відкрила цей вечерок кількома словами, пояснюючи ціль цього вечірка з якого прихід призначений на журнал „Промінь" і попросила Всеч. о. Ференціва поблагословити перекуску.

Пізніще покликала пані Т. Дяковську. Пані Т. Дяковська у своїй промові сказала, що кожна членкиня радіє тим що ми маємо свій журнал, який є цікавий та поучаючий своїм змістом.

Пані П. Бойчук, секр. відчитала одну із цих поучаючих статтей „Церква і Діти".

На закінчення вечірка, тому, що вже була пізна пора п. В. Кузик попросила Всеч. о. Ференцева до слова. О. парох у своїй промові підкреслював багатство друкованого слова як також значіння журнала „Промінь". Ми щасливі, що маємо таких провідних людей, які так вміло знають вести працю. Всеч. о. Ференців закликав читати „Промінь", а тим більше молодих матерів, щоби з цікавістю перечитували „Промінь" і переказували їх своїм маленьким діточкам. Пані В. Гузик подякувала всім за їх присутність і сказала що збірка принесла $17.75.

П. Бойчук, секр.

ПОПРАВКА

В ч. 9 нашого журнала в дописі „Імпреза в память Л. Українки в Ґримзбі" пропущено два імена панну Марусю Шувера і пані Стефанію Шпитковську. Вповні має бути: Грали на мандолінах — пані Степова, пані Марія Шпитковська, панна Маруся Шувера і пані Стефанія Шпитковська.

ВШАНУВАЛИ ЧЛЕНКУ

Монтреал, Кве.

В суботу 10-го серпня, зараз по Вечірні, о. О. Костюк привітав п-і Анну Крохмалюк з нагоди її 50-ліття, а також висловив їй найщиріші побажання та попросив усіх присутніх разом помолитися за її здоров'я й добробут. Відслужено Молебінь з

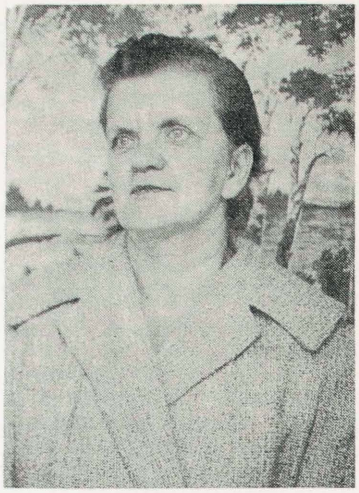

Анна Крохмалюк в день своїх уродин

Многоліттям. Потім всі перейшли до залі, де відбулося прийняття, що його влаштували друзі, знайомі й рідня п-і Крохмалюк.

Після молитви й поблагословення страв, всі трохи підкріпившись, вислухали промову уступившої Голови Відділу Надії Михайловської, що розповіла дещо про життя Ювілятки та її жертвенну працю для Церкви й жіночої організації. Від всіх присутніх було вручено гарний подарунок. Ще раз коротенько говорив о. Настоятель. Пані Крохмалюк сердечно, з великим хвилюванням від зворушення, всім подякувала за всі приємні несподіванки. Зі збірки на „Промінь" висилаємо 5 дол.

Учасник

НАЛЕЖНА ПОШАНА ДЛЯ М. КОЛОДІЙ

Торонто, Онт.

Як усюди, так і тут у Торонто, приятельки зібралися разом, щоб привітати пані М. Колодій з нагоди дня її уродин, що припадають 17-го серпня.

Привітала іменинницю пані М. Шевчук, бувша і перша голова пров. екзекутиви Союзу Українок на східну Канаду, і склала щире побажання пані М. Колодій. Між іншим п. Шевчук сказала, що пані Колодій є заслужена членка, яка працювала від самих їх початків як тільки почали організувати відділ у Торонто. Далі, пані Шевчук сказала, що в нас є люди, що дуже часто забувають

про минуле, а ми не повинні забувати, бо про ту працю будуть памятати і знати лише ті, які працювали від самих початків, також ті, що пробивали першу стежку до заснування відділу С.У.К.

Для нас це був чудовий вечір, години минали одна по одній, бо ішла розмова, згадки про минулі часи і про давніх людей і декому покотилися сльози з очей. Декотрі нагадували собі ті часи, які минули. Також склали щирі побажання для іменинниці пані Р. Романко і пані Н. Пелишок.

На закінчення, пані А. Євчук закликала всіх, аби не забути про наш журнал „Промінь" і з тої нагоди декотрі зложили свою жертву на пресовий фонд.

Слідуючі зложили: по 2 дол. — пані: М. Колодій, М. Шевчук, А. Євчук; по 1 дол. Р. Романко, Н. Пелишок.

А. Євчук

З ПРОЩАЛЬНОЇ ГОСТИНИ

Лашін, Кве.

В місяці серпні ц. р. відїхали з нашої церк. громади св. Юрія три родини. Це родина п-ва Чобанів і два їхні зяті п-ни Петро Каліщук і Осип Панчишин. Виїхали вони до м. Гемилтону, Онт. — де набули великий готель. Наша церковна громада і жіноче т-во ім. княгині Ольги прощали їх з правдивим жалем. Церковна громада і жіноче т-во втратили з їхнім виїздом дуже активних і жертвенних членів. П-во Чобани були від початку свого прибуття до Лашін щирими членами нашої церкви. Окрім своїх пожертв на поореби церкви — вони пожертвували до церкви велику позолочену св. Євангелію. Пані Олена Чобан була довгі роки сестрицею в нашій церкві — весь час була членкинею нашого жіночого т-ва та передплатницею жіночого журналу „Промінь".

Рятуючи своє життя утечею перед большевицьким наступом з жалем покидали своє рідне село Слободу-Комарівці на Буковині. Після різних пригод і переживань по таборах на скитальщині, прибули до вільної країни Канади, що стала їм другою батьківщиною. Дочка п-ва Чобанів пані Анастасія Каліщук була завжди в заряді жіночого т-ва, а в минулім році головою т-ва. Виступала успішно в головних ролях: як в „Сиритських сльозах" і т. п. Була освітною референткою та співала в церковнім та світськім хорах церк. громади. Разом з мамою вишивала багато річей для прикраси нашої церкви та вчила охочих писання писанок. Пані Єлисавета Панчишин виступала успішно як чутлива декляматорка та в ролях принагідних вистав. Пан Петро Каліщук був через кілька років членом церковного заряду, а також головою та членом контрольної комісії. — Це була б праця вище наведених родин накреслена тільки в головних рисах. Тож з повижче наведених фактів зрозуміло, що наша церковна громада з правдивим жалем прощала так активних і жертвенних членів.

Віримо, що п-во Чобани і їхня родина стануть і в Гемилтоні добрими членами церковної громади та жіночого т-ва, де по змозі своїх сил будуть і там працювати на славу нашої Української Православної Церкви та на добро нашого українського народу.

Наталія Луцишин, голова жін. т-ва ім. кн. Ольги в Лашін, Кв.

ПОПРАВКА

В ч. 9-10 „Промінь" в дописі з Глеслин „50-ліття подружжя п-ва Павлишин згадано о. Настоятеля без імені. Має бути **Всеч. о. Настоятель С. Гребенюк, що обслуговує Глеслин.**

П-во Давид і Анна Гавриші на своїм ювілеї.

ЮВІЛЕЙ ПОДРУЖЖЯ

В неділю, 7-го лютого, 1963, відбулося родинне свято в домі п-ва Давида Гавришів на фармі коло Гефорд, Саск.

Це зїхалась ближча родина Гавришів і Кіндрачуків, щоб відсвяткувати 25-літний ювілей подружжя Николи і Олі Кіндрачук із Ванкувера, Б. К. (Пані Кіндрачук походить із родини Гавришів і у Венкувері бере живу участь в відділі Союзу Українок).

Батько Олі, Іван Гавриш і мати Николи, Параска Кіндрачук поблагословили ювілятів старим звичаєм — колачами, а потім всі засіли до обіду що його приготовили сестри і брати ювілятів.

Швагер І. В. Іванишин оповів кілька епізодів із життя п-ва Кіндрачуків — ось такі як то вони шукали за золотом на далекій півночі, як продавали пукаші (папкорн) у Ванкувері і т. ін. Пані Анна Шквара, сестра Николи, піднесла велику цукеркову палицю (кенди кен) наповнену подарунками для Николи і Олі. Це, нібито, відносилось до фабрики цукерків, якою управляють п-во Кіндрачуки у Ванкувері.

На закінчення взято фотографії із присутних, як також із всіх присутних внуків діда І. Гавриша і бабуні П. Кіндрачук.

Н. І.

СУМКІВСЬКИЙ З'ЇЗД ОКРУГИ „БІЛА ЦЕРКВА"

В днях 31-го серпня і 1-го вересня 1963-го року в містечку Смокі Лейк, Алта. відбувся Окружний З'їзд Союзу Української Молоді Канади округи „Біла Церква", в якому взяли участь сумківці з Смокі Лейк, Беліс, Вильна і Спеден. Кожний з повище згаданих відділів був зорганізований о. Я. Рибалкою за винятком відділу в Смокі Лейк, що був зорганізований на початку 1962-го року пані Колотилюк.

Окружний З'їзд почато в суботу 31-го серпня грою в галку (сафт бал). В контесті були всі чотирі відділи і переможцями вийшли сумківці з Спеден.

Після гри в галку сумківці перейшли до Українського Народного Дому, де під проводом пані Шемелюк відбули пробу збірного сумківського хору, який мав брати участь в неділю в пообідній програмі. В Смокі Лейк спів учила пані Шемелюк, у Вильна пані Шиш, а в Беліс і Спеден о. Я. Рибалка.

По пробі співу сумківці мали спільний „вінер ровст" на шкільній площі, а після „вінер ровст" мали танець в Українському Народному Домі, під час якого була вибрана Королева З'їзду, панна Розалія Пасічник з Беліс, а принцесами — панна Ш. Крикалович з Смокі Лейк, панна П. Павлюк з Вильни і панна Н. Романчук з Спеден.

В неділю 1-го вересня З'їзд почато Богослуженням в 10-ій годині рано, яке відслужив о. Я. Рибалка і який в своєму слові закликав молодь, щоб вона брала активнішу участь в релігійно-народній ділянці, бо ж старше громадянство вклало мільйони тяжко запрацьованих долярів в будови церков, народніх домів, інститути та в ново-будуючу Колегію Св. Андрея в Вінніпегу.

Після Св. Літургії була відслужена Панахида за бл. п. Бойка, бувшого члена генеральної управи С.У.М.К. на Канаду, Євгена Шемелюка з Смокі Лейк і всіх спочивших сумківців.

Під час Панахиди сумківці стояли з запаленими свічками в два ряди коло Тетраподу. Слід також згадати що під час Св. Літургії був прочитаний Апостол Ігорем Куташом з Беліс, а двадцять сумківців (ок) тримали на зміну світло під час Св. Літургії. По скінченню Відправ у Церкві всі перейшли до Українського Народнього Дому де вже чекав на всіх смачний обід, приготовлений українським жіноцтвом. Пообідня програма, яка почалась у другій годині складалася переважно з контестових точок: Збірний хор СУМК відспівав „Сумківці сумківці"... а по цім голова округи СУМК, панна К. Паламарик в коротких словах привітала всіх присутніх та закликала старше громадянство підтримувати працю молоді найперше своєю присутністю на всіх імпрезах, що робить молодь. Після слово-привіту слідувала пісня „Ой у полі могила...", що відспівав збірний хор СУМК під проводом пані Шемелюк. Четвертою точкою було красномовство, в якому взяли участь з Спеден панна О. Пясецька — „Де сила в громадському житті"; з Вильни П. Крокош — Іван Франко і з Беліс І. Куташ — Іван Мазепа. Переможцем в красномовстві вийшов Ігор Куташ з Беліс. Слід згадати, що Ігор Куташ володіє прекрасно українською мовою, бере активну участь в організації СУМК і є дяком в нашій Православній Церкві в Канаді маючи шіснадцять років.

Пятою точкою була дискусія, в якій головними дискутантами були О. Ґаляс з Спеден, Іванна Павлюк з Вильна, Ігор Куташ з Беліс і Михайло Лазарук з Смокі Лейк. Питання, які обговорювали сумківці є були і будуть актуальними в життю нашої молодечої організації СУМК. Хоч би взяти одне з тих питань а саме „Чому сумківська молодь не володіє добре українською мовою". Відповідь на це питання після довшої дискусії дали дискутанти, що вина за незнання української мови спадає на родичів, які до своїх дітей вдома не хочуть говорити по українськи від дитинства, а коли дитина підросте, то хочуть і часто вимагають, щоб дитина навчилася української мови за місяць рік між сумківцями чи в українській школі.

Після дискусії слідував привіт голови громади в Смокі Лейк, п. В. Рацоя, який в своїх словах привітав від громади молодь з нагоди першого Окружного З'їзду і закликав молодь до ще більшої і активнішої праці в організації СУМК.

Головну промову до молоді сказав Капелян Провінціяльної Управи СУМК. на Алберту о. М. Крищук з Вегревил. Головну увагу в своїй промові о. М. Крищук звернув на потребу знання української мови і в багатьох прикладах переконливо сказав, що молодь, яка знає матірну мову, в будучому може легше знайти, чи зайняти провідне місце в громадському житті і знання мови стає поплатним, не тільки з морального боку, але й з матеріяльного.

По промові слідували деклямації з Спеден Богдан Пясецький і Д. Кокотайло з Смокі Лейк. Переможцем вийшов Б. Пясецький з Спеден.

По деклямаціях слідував квиз, в якому брали участь з Смокі Лейк — В. Макаренко, з Беліс — Марія Чернівчан, з Спеден — О. Пясецький. 30 запитань було дано молодим сумківцям з релігії і історії України та життя українців в Канаді, на які всі дали добрі відповіді.

Після квизу відбулася коронація королеви Окружного З'їзду Р. Пасічник з Беліс, а сам акт коронації перевела К. Паламарик.

По цім слідував вирок суддів, що від імені суддів подав учитель вищої школи з Ендрю пан Гоцуляк, який перед кожним вироком давав деякі зауваги і поради як промовцям так і декляматорам.

Вручення чаш переможцям перевів о. Я. Рибалка: Чашу, що подарували пан С. Антонюк і Ю. Кокотайло вручено капітанові дружини „Сафт бал" О. Пясецькому, чашу, що подарували торгівці з Вильни, вручено переможцеві з красномовства Ігореві Куташеві з Беліс, чашу що купили сумківці округа вручено переможцеві з деклямацій Б. Пясецькому з Спеден і дві малих чаші, що купили сумківці округа було вручено двом сумківцям, які брали найактивнішу участь у відділі через цілий рік, а ними були: Ігор Куташ з Беліс і Каролька Паламарик з Смокі Лейк.

Після вручення чаш слідував виступ збірного сумківського хору, який відспівав дві пісні: „Засвистали козаченьки" й „О Україно".

Слідувало кінцеве слово о. Я. Рибалки, який подякував молоді за так активну участь в організації СУМК. Цей з'їзд ніби є іспитом нашої річної праці, яка почалась тому несповна один рік, а сьогодні в чотирьох відділах СУМК обєднується коло сто учнів вищої школи.

Українським і канадійським гимном закінчено Окружний З'їзд.

Катерина Пивовар, кор. секр.

ВІДБУВСЯ ПРОВ. З'ЇЗД СОЮЗУ УКРАЇНОК В АЛБЕРТІ

Пані Параскевія Сліпчук перевибрана головою Союзу Українок в Альберті

Албертійский провінціяльний з'їзд складових організацій СУС, відбувся 18, 19 і 20-го жовтня, 1963 р., в Едмонтоні.

Окрема сесія Союзу Українок Канади, відбулася в суботу, 19-го, в залі Катедри св. Івана. Голова, пані П. Сліпчук відкрила сесію. До призидії ввійшли пані: М. Мадюк з Саскатуну, К. Засійбіда, С. Пауш, М. Будник, К. Міськів. А. Скуба, Р. Гуцуляк, М. Дубельт, М. Рацой, А. Звоздецька і пані Савеля Стечишин, яка прибула на пополудневу сесію.

Секретарювали пані: Н. Мисак і М. Самоїл. Отець прот. О. Хом'як провів молитву, і дав привіт від Катедри св. Івана в Едмонтоні. Слідувала хвилина мовчанки в память померших членок.

Пані Сліпчук привітала делегаток і гостей підкреслила наші головні засади, та закликала всіх до організаційної праці. Заявила що в протягу 37-ох літ існування нашого Союзу, поле праці поширилось.

До резолюційної комісії ввійшли пані: М. Мадюк, Д. Янда, і К. Міськів. До номінаційної комісії ввійшли пані: К. Засійбіда, Р. Говда, Т. Лазарович, А. Скуба, Г. Микитяк, і Н. Шемелюк. Звітували урядниці уступаючої управи. Голова представила діяльність пров. екзекутиви: Велику вагу клалось на підтримання журнала „Промінь". Управа закликала наше громадянство посилати своїх дітей на оселю „Барвінок", як і на курси українознавства. Виплачено одну стодолярову стипендію за українську мову в університеті. Відбулася дуже успішно „Мистецька Виставка і Весняний Чай". Показ примінення української вишивки до модерного канадійського одягу, викликав велике зацікавлення. Поодинокі знимки з взорами кожного моделю, чергово поміщуються в „Промені". Відділи в Альберті вишивали речі до продажі. У зв'язку з виставкою, голова управи і пані Е. Верхомин, виступали на телевізії на інтервю, пояснюючи фільму з виставки, та пояснюючи про нашу організацію. Управа зарядила три успішні окружні з'їзди в Редвотер, Виллінгдон і Вайлдвуд.

Дальше звітувала заступниця голови, пані Михайлина Будник і Марія Самоїл, коресподенційна секретарка.

Фінансовий звіт касирки, пані Л. Ґрегорі показав загальний прихід $1,234.62, розхід $941.08. В музейному фонді $1,454.97. Від контрольної комісії, пані А. Кецкало внесла признання касирці та уступаючому зарядові.

Референтки: Пані О. Семчук, голова комітету Музею й Мистецтва. Пані Мирослава Фербей, референтка журнала. Пані Наталка Мельничук, референтка освітно культурна дала до відома, що стипендію за українську мову на університеті, одержав Кеннет Альфред Лянтц з Ветесківін.

Пані Сліпчук перечитала писемний привіт від голови Союзу Українок Канади пані А. Токарик, з Гемілтону.

Привіти окружних представниць: Пані Розалія Гуцуляк з Ендру, пані Марія Дубельт з Мирнам, пані Марія Рацой з Смоки Лейку, пані Анна Звоздецька з Сангудо. Привіти делегаток відділів: Пані: Анна Скуба, голова відділу при катедрі св. Івана в Едмонтоні, Б. Уніят, від відділу св. Олги в Вегревил, М. Паламарек, від відділу ім. О. Кобилянської, в Смоки Лейк, Катерина Шимко, від відділу ім. О. Пчілки, в Мирнам, Ґенія Микитяк, від відділу ім. О. Басарабової, в Келгари, Марія Шевчук, від відділу ім. Н. Кобринської, Виллінгдон; Зафія Дми-

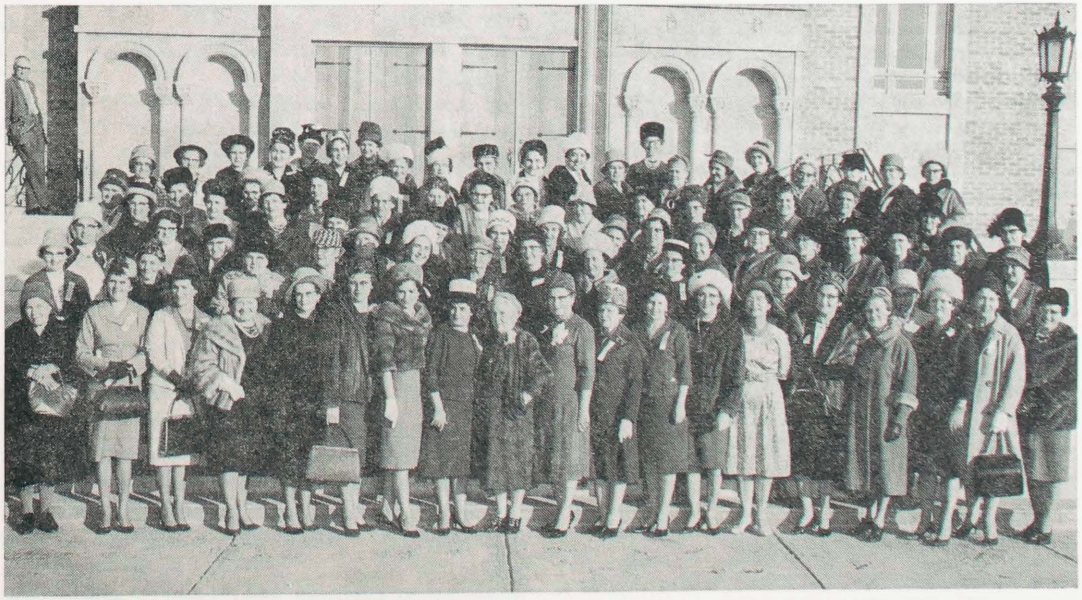

Світлина учасниць провінціяльного з'їзду Союзу Українок Канади в Альберті — Едмонтон. В першім ряді зліва направо девята — пані Марія Мадюк з Саскатуну — гість бесідниця, коло неї з правої сторони пані Стефанія Пауш, з другої сторони коло неї направо — пані П. Сліпчук — голова пров. екзекутиви Союзу в Альберті.

трук, від відділу ім. Лесі Українки, з північного Едмонтону (при церкві св. Ілії). М. Торончук, від відділу ім. Л. Українки, в Редвей.

По привітах, слідувала дискусія про журнал „Промінь", яку провела пані М. Фербей, провінційна референтка з участю домініяльної референтки, пані О. Лукомської. Обід для всіх учасниць з'їзду був заряджений в „Норвуд Ліджен", де прелігентка, пані Марія Мадюк з Саскатуну, виголосила головну промову на тему „Реклямуймо себе вірно". Пані С. Василишин представила гостю, а пані К. Засійбіда подякувала пані Мадюк за її труд, як і за контрибуцію досвічених думок на цьому з'їзді.

Пополудньова сесія продовжувалася в залі Катедри. По закінченню дискусії в справі журналу, пані Фербей нагородила два відділи за їхню участь і успішний результат в КАМПАНІЇ на „Промінь". Вручено нагороду для відділу в Смоки Лейк на руки пані Н. Шемелюк і для відділу при Катедри св. Івана, на руки референтки пані Емми Верхомин.

Пані Катерина Міськів дала дуже цікаву і обширну доповідь про СФУЖО (Всесвітну Федерацію Українських Жіночих Організацій). Слідувала жвава дискусія чи Союз Українок Канади повинен увійти в членство СФУЖО. Участь у дискусії брали пані Савеля Стечишин, пані Д. Яндова, пані Стефанія Пауш, уступивша голова Союзу, пані Фарина і інші провідні членки.

Дальше, з'їзд застановився над різними справами як: Дитячі Садочки, поміч молодим матерям в виховуванні дітей в українському дусі, курси для матерів, та справа двомовности і двокультурности, яку державна комісія тепер розсліджує.

Номінаційна комісія представила такий склад управи на наступну каденцію — пані: Калина Засійбіда, уступивша голова, Параскевія Сліпчук, голова (перевибрана), Михайлина Будник, 1-ша заступниця, Анна Скуба (від відділу) 2-га заступниця, Марія Сулима, 3-та заступниця, Фіялка Павлюк, (з Вегревил) 4-та заступниця, Настя Мисак, рекордова секретарка, Розалія Карпяк, корес. секретарка, Лелія Ґреґорий, касирка. Контрольна комісія: Пані А. Кескало, пані М. Іванців, і пані О. Мулька. Ольга Семчук, голова Музею й Мистецтва, Мирослава Фербей, референтка журнала, Ольга Райчиба, референтка освітно культурна, Софія Гриник, референтка видавничого фонду, добр. Лучак, референтка молодшого СУМК-у.

Окружні представниці: Ендру — Розалія Гуцуляк, Мирнам — Марія Дубельт, Смоки Лейк — Настя Шемелюк, Келгарі — Наталя Кобильник, Торгилд — Анна Волощук, Вегревил — М. Байдала, Сангудо — Звоздецька, Ту Гилс — (подадуть пізніше). Осідок управи остається в Едмонтоні.

Вечером відбувся спільний бенкет в „Вестирн Сопир Клаб". На спільній сесії в пятницю вечером, провінційна управа разом з 4-ма едмонтонськими відділами зарядили чайне прийняття для всіх учасників з'їзду.

Марія Самоїл, уступ. кор. секретарка

ЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД

Пані О. Гуменюк — Вилловдейл, Онт. —	$100.00
Відділ ім. кн. Ольги — Ґримзбі, Онт. — з чайного прийняття в користь журнала — збірку переслала пані П. Бойчук —	17.75
Відділ ім. Л. Українки — Овкборн, Ман. — з нагоди Свята Книжки — збірку переслала пані Ґ. Матієшин —	12.00
Жін. Т-во ім. Кн. Ольги Лашін, Кве., з нагоди прощального вечора для п-ва: Чабанів, п-ва Каліщуків, і п-ва О. Панчишинів. Переслала пані Н. Луцишин, голова —	10.00
Пан І. Боднарчук — Торонто — із збірки на 25-ім ювілею подружжя панства Миколи і Марії Іванець з Брентфорду — переслав —	10.00
Пан А. Білоцерківський — Лашін, Кве., із збірки на прийнятті в честь панства Каліщуків і Панчишинів — переслав —	8.00
З нагоди прийняття в честь пані М. Колодій з Торонто — пані А. Євчук, переслала збірку —	8.00
Пані А. Ткаченко — Летбридж, Алта. — переслала збірку на нев'янучий вінок бл. п. Галини Нападайло —	5.00
Пані М. Корпан — Реджайна, Саск. — на нев'янучий вінок бл. п. Григорія Корпана —	5.00
Відділ ім. О. Басарабової — Торзбі, Алта. —	5.00
о. А. Костюк — Монтреал — з нагоди 50 уродин пані А. Крохмалюк — переслав збірку —	5.00
Пані Марія Ткачук — Саскатун, Саск. —	5.00
Відділ ім. Л. Українки — Ст. Бонифас — з нагоди свята Книжки — збірку переслала О. Юзвишин	3.50
Пані Софія Бойко — Канонан, Кон. —	2.00
Пані Е. Ілащук — Порт Кредит, Онт. —	1.50
Пані Е. Басараба — Вулфвил, Нова Скошія —	1.00
Пані Т. Гусак — Торонто —	1.00
Пані Віра Ліщина — Торонто —	1.00
Пані Марія Ревуцька — Овкбенк, Ман. —	1.00
Пані Павліна Шеремета — Єлов Крік, Саск. —	1.00

ПРИДБАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Пані Анна Вишневецька — Вінніпеґ —	3
Пані М. Низник — Вінніпеґ —	3
Пані А. Ференюк — Саскатун —	2
Пані А. Звоздецька — Сенгудо, Алта. —	2
Пані М. Квас — Торонто —	2
Пані Клавдія Долинчук — Толстой, Ман. —	1
Пані Марія Танчак — Вінніпеґ —	1

Щиро дякуємо всім жертводавцям на прес. фонд „Променя", зокрема пані О. Гуменюк в Торонто за княжу жертву в сумі 100 дол. (опис в наступнім числі), відділам та поодиноким особам за приєднування нових передплатників. Оцінюємо Ваші труди і вітаємо нових передплатниць.

Адміністрація

ГЕМИЛТОН, ОНТ.
Відділ Калина

(Річний звіт)

В році 1962-гім відділ Союзу ім. „Калина", при гарній співпраці членок та умілому керуванні голови п. О. Сушко, розвинув ширше свою діяльність.

Крім влаштування чайків, забав, бінга, продажі уживаних речей, участі в базарі та в парафіяльних обідах, відділ звернув спеціяльну увагу на виховання молоді та народнє мистецтво.

Виділено окремий комітет, який зайнявся організуванням дітей 10-14 літ віку в молодший відділ СУМК-у, та провадженням цього відділу.

Відбуто, за співпрацею старшого відділу СУК Свято Книжки. „Калина" приготовила дітям сніданок після Св. Причастя, та частувала оба відділи СУМК-у перекускою після їх зборів. Фінансовано 2-ох студентів на курси українознавства.

Українські традиції популяризовано спеціяльною виставкою в адміністративному будинку „Королівського Ботанічного Городу", де був святочно заставлений стіл, та групка манекінів-колядників зі звіздою. На цій виставці дижурували членки відділу „Калина" в народнім строю, пояснюючи українські традиції англомовній публиці.

Дальше зорганізовано виставку народнього мистецтва в парафіяльній залі, де крім вишивок, тканин, писанок та різьби, членки СУМК-у та „Калини" моделювали народню ношу із різних частин України, під час того як відвідувачі виставки сиділи при чайку. На Великдень, відділ приготовив кошички зі свяченим. Вислано квіти членкам до лічниці, влаштовано передріздвяну вечірку, спільну вечерю.

Розпочалась гарна співпраця із старшим відділом СУК. Відбувалися спільні засідання управ, на яких пляновано, та обговорювано спільні імпрези як „Свято Л. Українки", „35-ти літній ювілей СУК, на який „Калина" зорганізувала жіночий хор, День Студента, чи то участь в загальних парафіяльних імпрезах. Переведено ряд доходових підприємств, як продаж уживаних речей, бінга, показ жіночих мод.

Прихід за 1962 рік був $1,382.32, розхід $1,351.91. На слідуючий рік зосталось $30.41. Відділ вислав на будову Інституту св. Володимира в Торонті 100 дол., на пресовий фонд „Променя" 52 дол., на різні потреби церкви 450 дол., для 2-ох студентів курсів українзн. 75 дол. Разом 677 дол.

Орися Сушко, голова
Дарія Бродгид, секретарка

НЕВЯНУЧИЙ ВІНОК БЛ. П. ГРИГОРІЯ КОРПАНА
Ріджайна, Саск.

Із смертю бл. п. Григорія Корпана, відійшов піонер організування українського життя в Ріджайні. Цей організаційний рух був в повному розвитку в повоєннім часі від року 1920. — Були це тяжкі роки безробіття і кризи, але дух молоді того часу, кликав до активности, до організації, до праці за ідею — мати свобідний рідний край-Україну і стати і бути нарівні з іншими горожанами Канади. Таким чином повстало тов. Просвіта в р. 1920, і будова Нар. Дому в 1922 р.

З набуттям Нар. Дому, були довги і кожної неділі відбувались представлення чи концерти чи які імпрези. Не було такого представлення, щоб покійний якусь участь в ньому не брав. Мав гарний басовий голос, який потрібний був в концертах, коли зорганізувалась Українська Греко-Православна Церква в Ріджайні велика заслуга належить покійному за його поміч як фінансову так і моральну і за провід. Дуже дорожив церквою і був її дяком від самого початку аж до кінця свого життя.

Належав до Взаїмної Помочі, до СУС, КУК і інших. У всіх організаціях тут згаданих був на чільному місці, всі цінили його здоровий розум, його пораду і приязнь. Коли організувалось жін. тов. Доньки України в Ріджайні, відділ СУК. — стрінуло ріжні труднощі, але в покійному ми знайшли приятеля.

Дім п-ва Корпанів завсіди був гостинним, для всіх. Поблагословив Господь їх гарною родиною — сином Борисом дочками Надією і Ольгою, всі одружені і шестеро внуків.

Хоч недуга артриту через довгі роки знесилила його тіло, що з великим трудом ходив і до певної міри припинило його активність, за те зміцнили його волю, розум і сильний дух, до церкви майже кожної неділі або привезли автом, або йшов сповняти функцію дяка, також коли міг, учащав на всякі збори. Мав 74 р. як помер.

Рідніє вже коло провідних ріджайнських піонерів, які були підвалиною українського організованого життя до якого належала покійна Анна Титенич, яка рівнож померла в лютім цього року в Ст. Кетеринс, Онт. Нехай Бог прийме їх душі до себе.

У великім смутку оставив бл. п. Григорій Корпан жену Марію і родину, багато друзів і знайомих.

Нехай канадійська земля буде йому пером. Вічна Йому Память.

На невянучий вінок Йому зложено на „Промінь" — 5 дол.

Євгеня Козяр

НА СВІЖУ МОГИЛУ
Летбридж, Алберта.

У четвер 26-го вересня 1963-го р. в місцевій лічниці несподівано упокоїлась в Бозі, бл. п. Галина Наладайло на 46-му році свого життя. Покійна народилася в Ростові на Дону Пройшла тернистий шлях свого життя. У 49-му році, доля занесла її на вільні канадійські землі, де можливо було пожити, та хвороба не давала їй спокою. Покійна залишила в смутку, свого мужа Олексія, доньку Марійку 7 років, сина Олексія 13 років, які живуть у місті Летбридж і доньку Ольгу, сина Юрія і двох онуків в Ню-Йорку, які приїздили попрощати свою маму. В рідному краю лишила батьків стареньких, брата і сестер.

У суботу 5-го жовтня, тіло покійної було занесене у місцеву Православну церкву. Похорнну відправу відслужив настоятель всечесний от. П. Зміївський, хором провадив дяк П. Корнійчук. Після похорону, відбувся поминальний обід, який приготували сестрищі, до яких належала і покійна. Була проведена збірка на нев'янучий вінок, 5 дол. призначено на журнал „Промінь", жертводавцям щира подяка. А покійну Галину нехай Господь Бог оселить там, де праведні спочивають. Вічна їй пам'ять.

Анна Ткаченко

Погляньте на наліпку Вашого журнала, там є дата доки Ваш журнал заплачений. Хай Ваша передплата буде завжди заплачена наперед.

ДОМАШНЄ ГОСПОДАРСТВО

Чебуреки кримські

Цей припис тут на одну порцію 6 штук чебуриків. Скільки порцій для вашої родини, остільки побільшити приписані складники. Подаємо цей припис з журнала „Радянська Жінка" для господинь, що люблять випробовувати нові страви.

Одна порція — 6 чебуреків
3 унції баранини
1 унція цибулі
Петрушки зеленої
Перцю і солі до смаку
5 унцій муки
4 унції жиру
2 унції цукру
1 яйце

Для смаження можна вживати оливу, або інший товщ.

В муку на стільниці зробити отвір і дати туди перепущений через мясорубку баранячий жир, яйце, сіль, цукор, воду і замісити круте тісто, як на локшини. Накрити тісто вогкою серветкою і дати постояти 30-40 хвилин, потім нарізати тісто шматочками, розтачувати варениці. На середину варениці класти фарш, загнути один край над фаршом, щоб вийшов пиріжок у вигляді півмісяця, краї защипити, або обрізати зубчастою виїмкою. Жарити у великій кількости жиру до золотистого кольору.

Як приготовити фарш

Жирну баранину і ріпчасту цибулю пропустити через мясорубку, заправити сіллю, перцем, додати зелень петрушки. У мясний фарш додати холодної води і розвести масу до густоти квасної сметани. На смак фарш гострий.

Начинені помідори

В цю пору звичайно є ще багато помідорів. Яблука також в цій порі дешеві, тому подаємо кілька приписів з помідорів і яблук.

Начинені помідори краще готовити пообираними: положити скількість помідорів у кипячу воду на дві хвилині, вибрати, зняти скірку, захолодити, вибрати середину. Тоді надтяти зверху напоздовж десь до середини кожний помідор в шістьох, або й вісьмох місцях, однок не різати аж досподу, посолити. Начиняти їх курячою салаткою.

Начинка

1 горнятко дрібно покраяного курячого мяса
2 горня салери, покраяної на дрібні кавальчики
1 ложку соку з цитрини
Соли і перцю до смаку
½ горнятка майонезу.

Все разом вимішати. 2 або 3 натвердо зварених яєць, покраяних на кусочки вкладати до помідорів, наповнити помідори масою з приготованого мяса і верх прикрасити подробленим жовтком.

Подала Н. Сенів, Едмонтон

Яблуковий торт

¾ горнятка цукру
3 яєць
1 горня мазола олива, або ¾ горнятка масла
1 ложечка ванілії. Всі ці складники добре вбити.

Тепер змішати 2 горнят муки, 1 ложечку бейкон повдер і пучку соли. Додати до попередної маси і добре вимішати.

Потерти 5 або 6 яблук, додати 2 ложки жовтого цукру, 2 ложки тепійока, цинамону до смаку, вимішати.

Вимастити бляшку маслом, або оливою. Розділити тісто на дві половині, виложити одну половину на бляшку і вигладити руками. Поверх наложити яблука. Тепер прикрити яблука другою частиною тіста. Верх посипати оріхами або коконат. Пекти одну годину в 375° Ф.

Можна замість свіжих яблук дати яблуковий, вишневий, або абрикосовий „пай филинг".

Подала пані Кругляк, Едмонтон

Дося Гладун готова йти до свого ліжка. „Ох, яка ж я змучена!" Її страшенно подобається її нічна сорочка з білого полотна з приміненням українського взору.

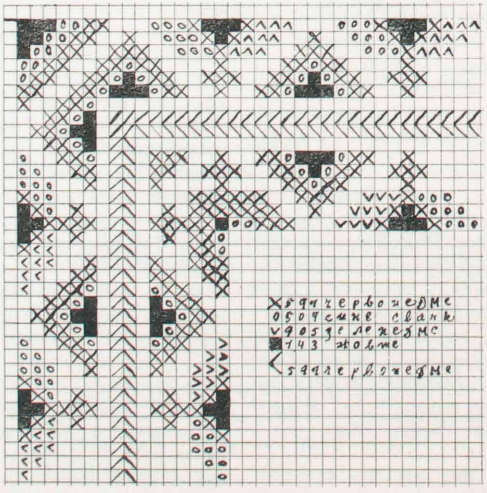

Взір до сорочки

Пятьдолярова Кампанія на розбудову тривалого фонду журнала і книжка „Українська жінка в хореографії"

Щоб забезпечити тривалий фонд журнала „Промінь", центральна управа Союзу Українок Канади, згідно з рішенням головного з'їзду у Вінніпегу приступила до проведення в життя кампанії 5-долярових пожертв між членством та громадянством взагалі. Проведенням Кампанії на місцях повинні зайнятися заряди відділів.

У зв'язку з цією Кампанією, кожний відділ Союзу одержав певну скількість книжок „Українська жінка в хореографії" та інструкції від централі Союзу з Гемилтону і листу для спису жертводавців.

Кожна особа, чи й відділ, що зложить 5 дол. одержує від колекторів книжку і посвідку на жертву. Всі жертви будуть проголошені в журналі. (Ще дозволимо собі пригадати, що ця книжка не продається, лише дається в подарунок жертводавцеві).

Чому переводимо цю кампанію?

Перше — щоб забезпечити журнал фінансово. Це дасть нам нагоду заангажувати до співпраці фахових співробітників та поліпшити зміст журнала.

Друге — кожна членка цим способом буде мати нагоду набути для себе цінну книжку про історію танцю, його мистецтво та його сучасних представників. Видання цієї праці Союзом Українок Канади, з фундації Наталії Кобринської підносить нашу організацію. Книжка стрінула дуже прихильну оцінку, що була поміщена в різних часописах і журналах.

Місяць листопад призначено на проведення цієї кампанії. Хочемо закінчити її як можливо скоро. Лише одна тисяча книжок була видана і хай ні одна з них не лишиться, бо ж нас членок Союзу є багато більше як одна тисяча..

До цієї праці кличемо заряд і членство на місцях, покінчити її ще перед річними зборами і довести до успішного завершення.

АДМІНІСТРАЦІЯ „ПРОМЕНЯ'

ПОПРАВКА

В ч. 8 „Променя" у виказі урядниць центральної управи на ст. 6 у третім рядку з долини в другій колонці має бути: Голова Комітету Музею і Мистецтва — Анастасія Буряник (було Марія) Саскатун.

Fort Motel Battleford's Newest

Fort Motel Battleford's newest pleasantly located at the junction of highways 5—40—4 West. Spacious grounds fully modern single, double & family units with: Kitchenette, T.V. phones, swimming pool. Adjacent to Esso and restaurant. Reservation accepted by letter or wire. Ph. 937-2651 Battleford, Sask.

FORT LODGE — Under same management Suites rented — yearly, monthly or weekly.

For the "REST" of your life

Stay at the

AUDITORIUM HOTEL

North Battleford, Sask. Phone 445-2456

Elevator service, free parking for guests. Restaurant.

D. G. LUTZAK, Mgr.

$1 GOING VIA VERNON, B.C. $1

This is worth **$1.00** on your accommodation when presented at New 4-Star

ARLINGTON MOTEL

3200 - 43rd Ave.

on 97 Highway 10 Blocks North of City Centre.

Phone: 542-3142

$1 **Owner: P. KINDRACHUK** $1

ПЕРЕД СВЯТОМ РОКОВИН

Лесі Українки і **Ольги Кобилянської**

набудьте собі книжку

ТРИ СИЛЬВЕТКИ

В цій книжці широко описано про життя і творчий шлях кожної. В додатку є про Марка Вовчка. Поручаємо „Три сильветки для прочитання членкам, для тих, що будуть готовити реферати, для спільного читання на вечорах.

Цю книжку опрацював кілька років тому проф. Леонід Білецький. До редакції „Промінь" звертаються поодинокі читачі за інформаціями за подібними матеріялами. Щиро поручаємо її всім зацікавленим

Ціна її $1.50.

Замовляйте

"PROMIN"

P.O. Box 3551, Sta. B.

Winnipeg, Man.

P 46A JAN 64
MALANCHUK MRS N
10959-117 ST
EDMONTON ALTA

CANADA

Вивчайте англійську або французьку мову

Не може бути нічого більш важливого для вас, ніж найскорше і найліпше вивчити мову тієї країни, в якій ви живете — англійську або французьку. Це необхідне для вашого успіху в Канаді.

ПОДАЄМО ДЕЯКІ ГОЛОВНІ ПРИЧИНИ, ЧОМУ ВИ ПОВИННІ ВИВЧИТИ ЦІ МОВИ:

- Знаючи французьку або англійську мову, ви зможете легше нав'язувати нові знайомства та здобувати друзів, робити закупи в крамницях, полагоджувати справи в урядових установах та користуватися усілякими послугами, які вам належать як членові місцевої громади
- Знання англійської або французької мови значно підвищить вартість ваших кваліфікацій та вашого досвіду в очах вашого працедавця —
- У багатьох випадках підвищення в праці залежить у великій мірі від вміння говорити, читати і писати плинно англійською або французькою мовою —
- Якщо ви добре володієте англійською або французькою мовою, вам буде легше скористатися з багатьох технічних курсів для підвищення кваліфікацій —
- Ви зобов'язані знати англійську або французьку мову, щоб стати канадським громадянином.

Вечірні курси англійської або французької мови є майже в кожній місцевості. За інформаціями про ці курси звертайтеся до директора місцевої школи, до найближчого урядовця уряду громадянства та іміграції, вашого священика або до цієї газети.

Чому б вам не зареєструватись сьогодні?

Гі Февро,
Міністер Громадянства
та Іміграції